

Svet narodov je pričel načelno obravnavati osnutek ustave

Minister Džilas je govoril k občejudski diskusiji o ustavi

Beograd, 17. jan. (Tanjug.) Danes popoldne je bila pod predsedstvom predsednika Josipa Vidmarja seja Sveta narodov. Seji so prisostvovali ministri Zvezne vlade Frane Frol, Todor Vujašević, ing. Nikola Petrović, Bane Andrejević, Sreten Vukosavljević, dr. Anton Kržišnik, dr. Drago Marušić, Jaša Prodanc, Edvard Kočbek in Milovan Džilas. Na dnevnem redu se je bilo načelno obravnavanje osnutka ustave.

Kot prvi je govoril poročevalec ustavodajnega odbora Sveta narodov dr. Josip Hrnčević, ki je v svojem govoru navedel vse izpembe in dopolnitve, ki sta jih izvršila oboje Sveta Ustavodajne skupščine in dal pojasnila v zvezi s temi izpembami in dopolnitvami. Po govoru dr. Josipa Hrnčevića je povzel besedo zastopnik ministra za konstituantno ministarstvo Milovan Džilas, ki je v svojem govoru dejal:

Tovariši in tovarišice! Mi smo prva osvobodjena država, ki v Evropi sprejema novo ustavo. Ze samo to dejstvo nam govori, da gre razvoj demokracije v Jugoslaviji s sorazmerno hitrejšim korakom, kot v drugih osvobodjenih državah Evrope, in da se v Jugoslaviji najhitreje utrjuje demokracija. Ze samo to dejstvo nam dejansko govori, da ni sprejemanje naše ustave samo izključno političnega pomena za našo državo, ampak da je to mednarodnega pomena. Prvič po hitlerjevski tiraniji in nemškemu gošpstvu v Evropi sprejema namreč ena izmed osvobodjenih držav resnično novo in resnično demokratično ustavo. V notranjem pogledu, kar se tiče našega notranjega življenja, pomeni ustava konec obdobja, našega narodno-osvobodilnega boja, zaključek tistih gesel, zmago tistih načel, tistih principov, ki so jih ljudske množice poudarile v ustavi. Drugo zasedanje Antifašističnega sveta narodov osvobodilne Jugoslavije v Jajcu 1. 1943 je imelo ta politični pomen, da je formiralo osnovne smerice ustave, osnovne načelo ustave in da je dejansko zasedalo temelje bodoči Jugoslaviji. Današnja ustava pomeni nadaljevanje tega, kar je bilo postavljeno v Jajcu, pomeni dejansko kronanje, zaključek in pravno normiranje tistega boja, ki smo ga vodili 4 leta, v katerem so narodi Jugoslavije pretrpeli ogromne žrtve. Ustava torej določa take socialne, gospodarske in družbene odnose, kakršni danes v naši državi obstojajo. Ministrstvo za konstituantno in vi, parlament, Ljudska skupščina, ste s tem, da ste dali to ustavo v obravnavanje ljudstvu, storili zelo dobro in pametno stvar, ne samo zaradi tega, ker je Ljudska skupščina na ta način glede vprašanja najvažnejšega zakona naše države, temeljnega zakona naše države, obdržala stik z ljudstvom, ampak tudi zaradi tega, ker so ob vprašanju same ustave široke ljudske množice naše države dejansko sodelovale pri delu in izgradnji te ustave. Pripombe, ki jih je ljudstvo poslalo o ustavi, so v glavnem dvojne. Splošno razmerje širokih ljudskih množic, lahko rečemo, celo najširših ljudskih množic do ustave je izredno dobro. Samo pojedinci, pa tudi med njimi precej redki, in posamezne organizacije niso sprejele ustave v celoti, ali so predlagale take odredbe, ki bi hoteli samo bistvo, smisel ustave, sama temeljna načela ustave, to je v gotovem smislu same odnose, kakršni so se ustvarili v naši državi, izpremeniti v negativnem smislu.

Dovolite mi, da se najprej dotaknem teh pozitivnih pripomb, pozneje bom pa govoril o onih pripombah, ki bi jih lahko imenovali negativne. Pri tem pa naj še nekaj pripomnim.

V debatah so sodelovali vsi naši narodi in vse narodnostne manjšine. Predlogi so prihajali celo iz tistega dela naših krajev, ki so bili pod Italijo, ki jih ima v rokah naša vojska, in še celo iz tistih predelov, ki se nahajajo pod zavzetniško vojsko kot so Trst in drugi kraji. V diskusiji glede te ustave so sodelovali vsi družbeni sloji, sodelovali so profesorji univerz, dijaki najrazličnejših ver, vojniki, kakor tudi žene na svojih konferencah.

Kar se tiče pripomb, ki so v razmerju do ustave pozitivnega značaja, bi rad takoj poudaril, da se velik del pripomb nanaša na stvari, ki ne spadajo v ustavo, ampak v posebno zakonodajo. Predlogov je mnogo in so v tem smislu zelo dobri, vendar ne spadajo v ustavo, ampak v posebne zakone, ki bodo izdelani na temelju te naše ustave. Na nekatere pripombe se ni bilo mogoče ozirati zaradi tega, ker se iste stvari, ki jih posamezniki predlagajo, že nahajajo v ustavi, čeprav so drugače formulirane v kakem drugem členu.

Od tretjega dela pripomb, ki so prišle s strani ljudstva in od katerih je bil del sprejet, je en del prišel v naknadna izboljšanja ministrstva za konstituantno, ki jih je tovariš Hrnčević že prečital, medtem, ko je drugi del pripomb istoveten s popravki, ki sta jih ustavodajna odbora enega in drugega Sveta pri svojem delu sama odkrila in sama vnesla.

Nato se je tov. Džilas dotaknil nekaterih najznačilnejših pripomb in nadaljeval: »Kaj nam kažejo ti predlogi, ki sem jih navedel dosedaj? Kažejo nam, da je veliko število onih, ki stavljajo predloge, zamenjalo vprašanje ustave z vprašanjem programa. Da so ljudje, v želji, v tej progresivni težnji ljudskih množic, da bi šli naprej, da se v državi poglobi demokracija, poglobijo življenjski pogoji ljudskih množic, postavljali stvari, ki lahko pridejo v poštev za bodočnost in ne spadajo v sedanost. Ustava ni program, ni stvar bodočnosti, ampak stvar sedanjosti, stvar današnjih družbenih razmer. V zvezi s temi predlogi, ki imajo programski značaj, lahko mirno duše rečemo, da naša ustava po svojih odredbah ni taka, da bi mogla zavirati progresivni razvoj naše demokracije, napredovanje našega gospodarstva in nadaljnji normalni razvoj naših socialnih odnosov. Prav v zvezi s temi pripombami bi vam rad dejal, da leži ona izmed temeljnih pomembnih značilnosti te ustave baš v tem, da, nasprotno od drugih ustav, ne ustaljuje danega socialnega stanja, da ga ne normira kot večnega in neizpremenljivega, da ne zapira poti nadaljnemu demokratičnemu razvoju naše države, ampak, utrjujoč sedanje demokratično stanje s svojimi odredbami omogočuje, da se ta demokracija razvija in v svojem nadaljnjem razvoju izpopolnjuje.«

Za tem se je tov. Džilas dotaknil pripomb, ki so jih dala nekatera trg, podjetja in obrtne družbe ter nadaljeval: »Kar se tiče trgovskih podjetij, delajo povsem svobodno in je njihovo število zelo veliko. Baš ta pojav dokazuje, da so za privatno trgovino danes ugodnejši momenti. V vojni je izginilo zelo mnogo velikih trgovcev, bodisi da so bila pod-

jetja podržavljena, ali so propadli v teku vojne, ali da jim je bilo premoženje uničeno. Podoben je primer s številnimi industrijskimi podjetji. Ogromna množica manjših trgovcev je ostala svobodna in pri enem delu so se pojavile želje po polni svobodi in neoviranem delu. Po drugi strani pa kaže to dejstvo, da del trgovcev brezobzirno poizkuša, da bi prišel v tem sorazmerno ugodnejšem položaju, ki je nastal zanje, do zaslužka. S tega stališča je razumljiva ta zahteva trgovcev. Odgovoril sem, zaradi česa te zahteve ne morejo priti v ustavo in zaradi česar odredbe ustave jamčijo zasebno lastnino, pri čemer pa mora celokupno življenje imeti okvir v državni skupnosti.«

Tov. Džilas se je nato dotaknil pripomb, ki jih je dala cerkev in svoj govor zaključil z besedami: »Ustava, ki se nahaja pred vami, kot sem vam rekel, določa razmerja, ki v naši državi obstojajo, s čemer že utrjuje pridobitve sedanjega boja narodov Jugoslavije. Ta ustava je temelj za nadaljnjo zakonodajo. Vendar sem, tovariši, prepričan, da ta ustava ne označuje samo potrebe narodov Jugoslavije, ampak v gotovem smislu označuje tudi velike korake v nadaljnjem razvoju borbe narodov Jugoslavije in v naši nadaljnji borbi za demokracijo.«

Predsednik Josip Vidmar je nato zaključil sejo: »Slišali ste poročilo zastopnika ministra za konstituantno. S tem je naš današnji dnevni red izčrpan. Prosim vse tovariše ljudske poslance, ki bi želeli aktivno sodelovati v jutrišnji in nadaljnji diskusiji, da to javijo tajniku Joži Milojeviću. S tem to sejo zaključujem, prihodno pa določam za jutri ob 4. uri.

Seja se je zaključila ob 18.45 uri.

Tretji redni sestanek Zveznega sveta

Beograd, 17. jan. (Tanjug.) Danes popoldne je imel Zvezni svet Ustavodajne skupščine svoj tretji redni sestanek, ki so mu prisostvovali predsednik Zvezne vlade maršal Jugoslavije Josip Broz-Tito in člani Zvezne vlade, ki so poslanci Zveznega sveta. Preden se je prešlo na dnevni red, je tajnik verifikacijskega odbora, ljudski poslanec Vičko Krstulović, prebral poročilo odbora o verifikaciji mandata polkovnika Velimira Jakića, ljudskega poslanca okraja Plevlje-Savnik. Po nekih krajših obvestilih so prešli na dnevni red in predsednik Zveznega sveta Vladimir Simić je dal besedo poročevalcu ustavodajnega odbora ljud-

skemu poslancu Moši Pijadi. Predsednik in poročevalec ustavodajnega odbora Moša Pijada je v svojem govoru govoril o spremembah in dopolnitvah posameznih členov našta ustave. Za njim je dobil besedo zastopnik ministra za konstituantno, minister za Črno goro Milovan Džilas, ki je v svojem govoru poudaril važnost naše ustave in množično udeležbo ljudskih množic pri postavljanju predlogov za spremembo oziroma dopolnitve našta, ki ga je Ustavodajni skupščini predložilo ministrstvo za konstituantno. Ljudski poslanci so pozdravili govor Moše Pijade in Milovana Džilasa z dolgim ploskanjem.

Ena najvažnejših nalog Združenih narodov je osvoboditev sveta od fašizma

je izjavil Trygve Lie na zasedanju Glavne skupščine

London, 18. jan. Tass poroča, da so na plenarni seji Glavne skupščine organizacije Združenih narodov 16. januarja nadaljevali z razpravo v zvezi s poročilom pripravljalne komisije.

Norveški minister za zunanje zadeve Trygve Lie je v svojem govoru med drugim izjavil:

»Samo velike sile, ki so doprinesle ogromne žrtve v vojni in ki so nosile vso težo vojne in neprecenljivi naporji so omogočili zmago in ustvarili pogoje za ustvaritev organizacije Združenih narodov. Norveška delegacija iskreno deli mišljenje, ki pravi, da je mir nedeljiv in enoten, kakor je to že bilo rečeno s tega govorniškega odra in kar ni treba mnogokrat ponavljati. Dokler ne bomo razumeli tega dejstva, ne moremo pričakovati nobenih pozitivnih uspehov. Zaradi tega tudi ne bi smeli oni, ki si resnično želijo splošnega mira, deliti svet na različne tabore v času, ko sodelujejo vse ustvarjalne sile za splošno blagostanje človeštva. Nič ne bi bilo bolj nevarnega, kakor to, če bi to novo organizacijo že v samem začetku izkoriščala

kalera koli država za njene osebne interese. Prav tako pa moramo vedeti, da bodo morali biti rešeni nekateri veliki politični in ozemeljski problemi — to je v glavnem oni, ki so v zvezi s mirovnimi pogodbami — izven okvirja te organizacije.

Povsem je jasno, da nosijo velesilo veliko večjo odgovornost kakor pa druge države. Njihova dolžnost obstoji prav v tem, da usmerjajo pravilne rešitve onih problemov, o katerih ne more razpravljati skupščina. Nam vsem je znano, da brez medsebojnega zaupanja in sodelovanja med vsemi velikimi silami ne bomo dosegli uspeha pri našem delu in bo splošen mir samo namišljen.«

Trygve Lie je poudaril, da ne smemo pozabiti, da živi v trenutku ustanavljanja organizacije Združenih narodov še vedno nacizem in fašizem, ki zastruplja možgane mnogih ljudi. Ena najvažnejših nalog organizacije Združenih narodov je, da osvobodi svet od nevarnega strupa in omogoči, da bodo vsi narodi lahko sprejeli ideale prave demokracije.

Julijska Krajina tovarišu Kardelju:

Tržačani proti internacionalizaciji Trsta

V zvezi s poročili nekaterih ameriških in angleških telegrafskih agencij in pisanjem nekaterih časopisov, da bi se čimprej začelo razpravljanje o mirovni pogodbi z Italijo ter da bi se dosegla internacionalizacija mesta Trsta, je med tržaškimi demokratičnim ljudstvom nastal ogorčen odpor. Ze ob priliki prve konference v Londonu je tržaško ljudstvo ugotovilo, da je jugoslovanska delegacija z ministrom tov. Kardeljem na čelu v polni meri podprla njihove želje. Zaveda se, da bo tudi sedaj dobilo vso pomoč od jugoslovanske delegacije, ki je zopet s tov. Kardeljem na čelu odpovala v London. Delavci ladjedelnic Sv. Marka so večeraj poslali tov. ministru Edvardu Kardelju v London naslednjo brzojavko: »Delavci CRDA protestirajo proti pokusom internacionalizirati mesto Trst, ker je to v nasprotju z interesi prebivalstva. Prosim, da jugoslovanska vlada intervenira za hitro rešitev problema Trsta, ki naj postane sedma federalna republika v novi Jugoslaviji.«

Brzojavke slične vsebine so poslali tov. Kardelju tudi prebivalci ulice Vico Castagneto, nameščenci združenih bolnic v Trstu, delavci tovarne mila »Adria-Poliziers«, prebivalci okraja Sv. Ivan, delavci tržaškega arzenala, člani družbe Piccattini, ljudsko kulturni krožek »Sergio Cermelle«, prebivalstvo prvega rajona mesta Trst, prebivalci Kolonkova, delavci pivovarne Dreher, delavci tovarne strojev pri Sv. Andreju in antifašistični uslužbenici zavarovalnice »Riunione Adriatica«. Zadnja brzojavka se glasi:

»Nasprotujemo internacionalizaciji na-

šega mesta in naprošamo jugoslovansko delegacijo, da podpira našo voljo po priključitvi k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Vsaka druga rešitev bi bila proti našim interesom in željam.«

Tov. Kardelju pošiljajo brzojavko slično vsebino ne samo prebivalci Trsta, temveč tudi prebivalci ostalih krajev Julijske krajine. Tako so poslale brzojavke razne ljudske organizacije iz Doline, Rimani, Plavja, Boljunca, Tomaja, Skopega, Krepnja, Koprive, Saleža itd. Iz brzojavk veje globoka vera prebivalstva Julijske Krajine, da bodo končno izpolnjene njihove želje ter poplačano dolgotrajno trpljenje.

Pismo, ki ga je poslal KNOO iz Saleža v imenu vseh vaščanov, se glasi: »Naš krajevni NOO se obrača na vas v imenu vseh vaščanov z velikim zaupanjem in v prepričanju, da nam bo izpolnjena želja, po kateri toliko let hrepenimo. Dobro poznate naše trpljenje, ki smo ga morali pretrpeti od fašistične Italije. Priča so solze vsega primorskega ljudstva, ki so tekle zaradi strašnega trpljenja v raznih zaporih ter po italijanskih in nemških koncentracijskih taboriščih. Priča so grobovi naših najdražjih ter dragocena kri, ki je tekla po primorski zemlji. Zato vam izročamo svoje prošnje in težave v globokem zaupanju in prepričanju, da boste poskrbeli na londonski konferenci, da ne bo zastoj vsa naše trpljenje in naše žrtve, temveč da bo trpeče in popolnoma izčrpano primorsko ljudstvo za vedno priključeno k Jugoslaviji, ki nas bo z velikim veseljem sprejela kot 25 let izgubljene sinove.«

Nihče ne more upravičeno nasprotovati teritorialnim zahtevam Jugoslavije - piše „Le Progrès“

Pariz, 18. jan. (Tanjug) Veliki dnevnik Gornje Savoje »Le Progrès«, ki izhaja v Anceju in ki je zelo razširjen v Zvezi — v francoski Švici, Alžiru in Maroku, posveča uvodnik razpravi v Nürnbergu. List posebno poudarja kolektivna grozodejstva, ki so jih okupacijske oblasti vršile v Jugoslaviji. Navaja nezasiščane zločine, ki sta jih vršila nemška in italijanska okupacijska vojska v Jugoslaviji.

»V analizi svetovne vojne se Jugoslavija lahko uvrsti med tiste dežele, ki so največ pretrpele, a žrtve Jugoslavije so bile v odnosu do števila njenih prebivalcev največje. O trpljenju jugoslovanskih narodov je predsednik Roose-

velt izjavil: »Zločini, ki so bili izvršeni v Jugoslaviji, predstavljajo najstrašnejše strani v zgodovini te vojne, v kateri se civilizacija bori proti barbarstvu.«

List zaključuje svoja izjavljanja z naslednjo ugotovitvijo: »Nihče ne more s pravico zanikati jugoslovanskih zahtev na teritorialna jamstva. Ne samo zato, ker te zahteve odgovarjajo načelom pravice, za katere se je Jugoslavija borila skupno z zavezniki že od samega pričetka vojne, temveč tudi zato, ker te zahteve skušajo odkloniti nevarnost novega napada, podobnega tistemu, ki je zahteval od te dežele štiri leta naporov in žrtv, kakršnih se niti zamišljiti ne moremo.«

Prva seja glavnega odbora Glavne skupščine Združenih narodov zaključena

London, 18. jan. Tass poroča: Včeraj popoldne je glavni odbor Glavne skupščine Združenih narodov proučil brzojavko, v kateri italijanska vlada pošilja najtoplejšje želje organizaciji Združenih narodov. V tej brzojavki ob 10. januarja, ki jo je podpisal italijanski predsednik vlade de Gasperi, se italijanska država obrača na Združene narode »s prijateljsko in toplo željo, da se italijanskemu ljudstvu da možnost kmalu zopet zavzeti svoje mesto v mednarodni organizaciji in da se, ker se je priključilo skupnim naporom, zajamči mirna in pravična obnova sveta in prijateljske vdanosti med narodi.«

V odgovor na vprašanja delegatov je Spaak izjavil, da ta brzojavka ni prošnja za sprejem v članstvo organizacije Združenih narodov, temveč je le izraz podpore organizaciji Združenih narodov.

Angleški delegat Noel Baker se je strinjal s takšnim tolmačenjem in predlagal, da se brzojavka z ozirom na zadnji stavek izroči Varnostnemu svetu.

Ameriški delegat Stettinius je podprl predlog Noela Bakerja, delegat

Novega Zelanda Fraser je izjavil, da je treba nuditi vsestransko pomoč naprednim močem Italije. Predlagal je, da se italijanski vladi pošlje odgovor, ki bi naj bil sestavljen v prijateljskem tonu. Sovjetski delegat Gromiko je rekel, da ne vidi razloga, zakaj bi se ta brzojavka formalno izročila Varnostnemu svetu. Predlagal je, da se brzojavka natisne v uradnem poročilu skupščine, da jo člani Varnostnega sveta lahko prečitajo. Gromiko predlog je bil sprejet. Sklenjeno je bilo tudi, da se italijanski vladi pošlje odgovor, v katerem bi se ji sporočil sklep glavnega odbora obencem z zahvalo za njeno podporo.

Nato je glavni odbor začel proučevati poročilo, v katerem je rečeno, da je organizacija Združenih narodov prešla vrsto brzojavk od različnih manjšin in strank posameznih dežel, v katerih se obračajo do Združenih narodov s prošnjo, da storijo ukrepe za rešitev njihovih konkretnih problemov. Sprejete so zahteve, da se ukrepanje mere proti današnjemu režimu v Španiji, potem zahteve italijanskih žena, ki žive v severni Afriki, od alžirske skupine španskih emigrantov in od antifašističnih španskih delavcev podjetja »Le Pont«. Razen tega so prispele zahteve, ki se nanašajo na rešitev indonezijskega vprašanja.

Predsednik Spaak je zaradi boljšega proučevanja teh zahtev predlagal, naj se ustvari majhen pododbor. Ukrajinski delegat Manuilski je predložil, naj bodo v pododboru zastopani predstavniki vlad, ki so zainteresirane pri vprašanjih, ki naj bodo proučevana.

Predsednik je Manuilskega prepričal, da bo naloga tega pododboru pregledati veliko število dokumentov, od katerih pa večina sploh ne bo proučevana. Naravno je, da bodo poklicani predstavniki zainteresiranih držav ko se bodo ti dokumenti proučevali. Sestava pododboru je bila odobrena.

Nad 40.000 tržaških delavcev je 13. t. m. napolnilo do zadnjega kotička trg Garibaldi, kjer so mogočno manifestirali svojo enotnost in zahtevali ljudsko oblast, obnovo, delo in kruh. Revolucionarne pesmi, vzklili velikim voditeljem demokracije, Titu in Jugoslaviji, ki so odmevali po trgu, so dokazovali težnje tržaškega delavstva.

Boris Kraigher:

Kaj pomeni predlog o internacionalizaciji Trsta in Julijske Krajine

V zadnjih dneh so prinesli mnogi dnevnikarji vest o britanski noti, ki zahteva v zvezi s potrebo hitrega reševanja miru v Italijo internacionalizacijo ne samo tržaške luke, ampak tudi mesta Trst in celo cele Julijske krajine. Povedati moramo jasno mnenje o tem predlogu, ki izgleda po poročilih nekaterih listov, radijskih vesti ter vesti »United Pressa«, kot da je v nekaterih krogih resno mišljen. Ob tem se vprašamo: ali je internacionalizacija pravična rešitev, pravična s stališča demokracije, s stališča priznanja samoodločbe, s stališča nacionalne pravičnosti? Če ni, in mi smo globoko prepričani, da ni, komu je v korist predlagati nepravilno rešitev? Komu je v korist gaziti načela samoodločbe, gaziti voljo ljudstva Julijske krajine, gaziti načela nacionalne pravičnosti, svečane izjave Atlantske listine?

Kakšna je pravična rešitev

Mnogokrat smo že dokazovali pravičnost zahteve po priključitvi celotne Julijske krajine k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Ljudstvo Julijske krajine je v dolgoletni borbi mnogokrat jasno manifestiralo svojo odločno voljo po taki rešitvi. Ves teritorij je po svoji ogromni večini slovanski in zato po načelih nacionalne pravičnosti pripada Federativni ljudski republiki Jugoslaviji. Nova Jugoslavija pa je v borbi dokazala, da je zgrajena na načelu enakopravnosti njenih narodov in da ji je vsako nacionalno zatiranje tuje. Nobena nacionalnost, ki tvori na teritoriju FLRJ večje ali manjše nacionalne otoke, v svobodnem nacionalnem izživljanju ni torej prav nič ogrožena.

Ves teritorij Julijske krajine kompaktno naseljujejo Slovenci in Hrvati. Kljub dolgoletni nasilni, imperialistični, fašistični denacionalizaciji, je še danes ca. 9/10 zemlje Julijske krajine v rokah lastnikov, ki so slovanske narodnosti. Po vsej pravici pripada torej ta zemlja Jugoslaviji.

Italijani predstavljajo na tem ozemlju danes sicer po številu močno nacionalno, po teritoriju pa naseljujejo samo majhen del Julijske krajine. Večinoma so naseljeni samo v mestih, ki predstavljajo samo nacionalne otoke, ki so obkroženi od vseh strani od slovanskega prebivalstva, predvsem od kmetov: Slovenec in Hrvatov.

Kaj naj torej bo razlog, da nekateri krogi v Trstu in istrskih mestih ter razna zunanja ministrstva v znanjem svetu, predvsem pa nacionalistična, šovinistična, imperialistična reakcija v Italiji noče sprejeti edine pravične, realne in življenjske sposobne ter demokratične rešitve problema Trsta in Julijske krajine? Kaj naj bo razlog, da nočejo sprejeti rešitve, za katero je ljudstvo Julijske krajine, vsi Hrvati in Slovenci ter večina Italijanov v vojni proti fašizmu in nacističnemu nemškemu okupatorju, pa tudi že prej toliko žrtvovalo. Kaj naj bo razlog, da so nekateri krogi v znanjem svetu smatrali za potrebno, da ustavijo normalen razvoj in normalno pot, ki jo je v tej vojni podvzelo ljudstvo Julijske krajine. Kaj naj bo razlog, da so smatrali za potrebno intervencijo tujih zunanjih sil.

Vse to utemeljujejo predvsem z dvema razlogoma: prvič, da je potrebna zunanja intervencija v jugoslovansko-italijanskem sporu zaradi »obrambe italijanstva Trsta«, pred samovoljnostjo slovanskega prebivalstva. Drugič, zaradi nekih ekonomskih razlogov, češ da Trst ni samo jugoslovansko, niti ne morda italijansko, ampak, da je splošno srednje in vzhodno evropsko pristanišče.

To so razlogi, s katerimi predvsem opravičujejo intervencijo zunanjih sil in zaradi katerih izhajajo v zadnjih časih iz nekaterih krogov zunanega sveta predlog o kompromisni rešitvi problema v obliki internacionalizacije Trsta ali celo Julijske krajine kot celote. Ogledimo si nekoliko te razloge, ki predstavljajo osnovo kompromisni internacionalistični rešitvi.

»Obramba italijanstva«

Od koga je ogroženo italijanstvo Trsta in istrskih mest?

V FLRJ dobi po jugoslovanskem predlogu Trst najširšo možno avtonomijo, položaj samostojne republike. To pomeni, da dobi svojo vlado v okviru izredno demokratične ustave FLRJ, svojo državno mestno ustavo. To pomeni, da dobi v zvezni ljudski skupščini FLRJ svoje ljudske zastopnike ne samo proporcionalno glede na število prebivalstva, ampak še svoje posebne zastopnike kot enakopravna republika. Trst torej bo s svojimi ca. 262.000 prebivalci imel v Domu narodov enako zastopstvo kot n. pr. republika Srbija s svojimi ca. 6.000.000 prebivalci. Torej enako zastopstvo, kot republika, ki ima približno 22krat več prebivalcev. Dalje to pomeni, da si bo Trst sam gradil in vodil svoj državni aparat: svojo republikansko skupščino, svojo vlado, svojo sodišča, svoj upravni aparat, narodno milico, svoje gospodarstvo, trgovinske, industrijske in finančne institucije, svoje šolstvo, univerzo, strokovne šole, gimnazije, nižje šole, ljudske šole itd. To pomeni avtonomno urejanje kulturnega, znanstvenega, političnega, upravnega, gospodarskega, socialnega življenja, seveda v okviru državne celote in z vso njeno pomočjo. To pomeni, da bo Trst v okviru te državne celote užival vso pomoč v zunanje političnih vprašanjih, vprašanjih znanja, trgovine, v vprašanjih državne varnosti itd. Samo v tem okviru more Trst računati na resnično iskreno zunanjo pomoč, ker jo bo užival v državi, ki je ravno tako, kot Trst sam, zainteresirana v njegovem prosperiranju, njegove

gospodarskem, kulturnem, znanstvenem in političnem razvoju, na utrditvi njegove vloge kot gospodarskega centra in njegove vloge kot kulturnega in političnega mesta med Jugoslavijo in Italijo.

Kje je tukaj ogroženo italijanstvo? V tej obliki je do največje mere zasigurana ljudstvu vsa svoboda, kakor tudi popolna enakopravnost italijanske narodnosti tako v Trstu kot preko nje tudi v drugih mestih in krajih Julijske krajine z ostalimi narodi Jugoslavije. Trst kot sedma republika daje vso garancijo enakopravnosti italijanskega prebivalstva z ostalimi narodi Jugoslavije tudi v drugih republikah FLRJ.

Ogrožena pa je »svoboda« delovanja protiljudskih, protidemokratičnih profašističnih sil. Tako rešitev ogroža svobodo tem silam, ker garantira vso oblast ljudstvu. Te protiljudske sile predstavljajo edini sloj, ki se lahko čuti s tako rešitvijo ogrožen in te sile so tudi tiste, ki so iznašale lažljivo in goljufivo geslo o »obrambi italijanstva« Trsta. To so sile, ki se bojijo oblasti ljudstva, ker so se v mnogoletni praksi navadile sedeti ljudstvu na vratu, ga zatirati in izžemat, ga izkoriščati v svoje pridobitniške, sebične namene. Ljudske oblasti se bojijo oni, ki so bili vedno pripravljeni oprijeti se pomoči vsake zunanje sile (Mussolinijevega fašista, Reinerjevega nacističnega in nekoč avstrijskega valpta) ne da bi jih skrbelo, če s tem izdajajo narod, ne da bi jih pri tem skrbelo »obramba italijanstva«, samo da so mogli zasigurati sebi oblast proti ljudstvu.

V tem je vprašanje obrambe italijanstva. To je ono, kar jih sili, da skušajo najti drugačno rešitev in da skušajo najti vse mogoče lažjive in goljufive razloge, da bi onemogočili edino možno naravno in pravično rešitev. To je ono, zaradi česar vodijo že ves čas od osvoboditve gonjo za priključitve Trsta in Julijske krajine k Italiji, da bi lahko končno danes postavili proti pravični rešitvi svoj kompromisni predlog o internacionalizaciji. To pomeni obešati na veliki zvon krivično in popolnoma neutemeljeno zahtevo, da lahko potem kličejo na pomoč zunanje sile kot posrednike, ki naj najdejo kompromisno rešitev.

Jasno je, da internacionalizacija kot kompromisna rešitev ne rešuje nobenega nacionalnega problema, ampak ravno zaradi svoje nemoralnosti samo zaostreje in podaljšuje borbo ljudstva za pravično rešitev na eni strani in ustvarja na drugi strani pogoje za izkoriščanje problema Julijske krajine s strani protiljudskih reakcijskih sil za stalno provociranje sporov »nemirovo«, razvijanje nacionalne mržnje in ustvarjanje iz Julijske krajine žarišče stalne vojne nevarnosti.

Ekonomski razlogi

Mnogo govore o ekonomskih vzrokih, češ, da je Trst obče srednje in vzhodno evropsko pristanišče in da zato ne more pripasti eni sami državi. To je celo glavni vzrok, ki naj utemelji upravičenost zahteve po internacionalizaciji. Poglejmo, kako je s tem razlogom, ki postavlja te ekonomske pismoleke.

V okviru Jugoslavije je predvidena po predlogih, ki jih je predložila jugoslovanska delegacija v Londonu, internacionalizacija dela luke in luških naprav. Mogoče je torej postaviti vprašanje nad delom luke iz predstavnikov držav, ki imajo interese na tržaški luki. Tako je mogoče zasigurati izkoriščanje luke v korist tem državam, s tem pa tudi v korist Trstu in Jugoslaviji. To pomeni, omogočiti gospodarsko izkoriščanje luke s strani srednje in vzhodno evropskih držav, ne da bi bila s tem bistveno kršena demokratična načela suverenosti ljudstva — suverenosti prebivalstva Trsta, prebivalstva Julijske krajine in končno ljudstva in narodov Jugoslavije.

Internationalizacija dela luke in luških naprav pomeni skupno z mednarodno upravo na osnovi nekega mednarodnega statuta za ta del luke. V bistvu to pomeni, da je Jugoslavija pripravljena, dati mednarodne garancije, da se ne bo posluževala svoje suverenosti nad Trstom v kakršno koli škodo drugih držav in da ne bo vodila v luki politike, ki bi mogla ovirati naraven gospodarski razvoj Avstrije, Češkoslovaške, Madžarske in drugih srednje in vzhodno evropskih držav.

Glede na ta predlog ne more biti nobenih upravičenih mednarodnih gospodarskih razlogov, ki bi mogli upravičevati drugačno rešitev, kot je ona, ki je pravična s stališča demokracije, s stališča samoodločbe, s stališča priznanja suverenosti naroda. To tudi priznava zainteresirane države, ki so v bolj ali manj oficialni formi izjavile, da se strinjajo z jugoslovanskim predlogom o rešitvi problema Trsta. To je edina rešitev, ki rešuje vse gospodarske probleme, ne da bi kršila osnovna demokratična načela.

Za resnične pravične gospodarske razloge torej ne gre, ko nasprotujejo pravični in naravni rešitvi in ko iščejo rešitve v internacionalizaciji Trsta in celo Julijske krajine kot celote. Kaj se torej skriva za temi ekonomskimi razlogi?

Ne gre za ekonomske zahteve držav, ki so na Trstu zainteresirane, ampak gre očitno za razloge nezainteresiranih sil. Ko govore o ekonomskih razlogih, jim torej ne gre za reševanje resničnih ekonomskih problemov, ampak gre za ekonomske, politične in vojaške interese tistih zunanjih sil, ki nočejo svobodnega, naravnega, gospodarskega in političnega razvoja v tem delu Evrope, ampak, ki hočejo ta del Evrope potisniti v gospodarsko in s tem tudi v politično odvisnost od zunanjih sil. Ne gre torej za problem, kako stvar z narodnega in med-

narodnega stališča najpravičneje rešiti, ampak gre ravno nasprotno za poizkuse mednarodnih reakcijskih sil, kako preprečiti pravičen in demokratičen razvoj prilik v tem delu Evrope.

S tem pa seveda niso več na področju reševanja problemov med prijatelji, ampak imamo opravka s poskusi povampirjenih imperialističnih sil, ki hočejo prenesti svojo kolonialno politiko in prakso tudi v Evropo. Ne gre torej za reševanje vprašanja Trsta v interesu miru, gospodarskega in demokratičnega razvoja srednjeevropskih držav, ampak nasprotno, gre za ustvarjanje pozicij, preko katerih bi mednarodna reakcija lahko ekonomsko in s tem tudi politično neposredno zavirala normalen razvoj v srednji Evropi in spravila srednjo Evropo in njene države neposredno v svojo odvisnost.

Internationalizacija pomeni utrjevanje mednarodne in domače reakcije.

Taka rešitev ugaja lahko v Trstu in Julijski krajini samo protiljudskim silam. Te si obetajo profitov od sodelovanja pri gospodarskem izkoriščanju srednje in po možnosti tudi vzhodne Evrope. Poleg tega pa si obetajo tudi pomoči za svojo protiljudsko akcijo proti demokratičnim silam Trsta in Julijske krajine. V Trstu in v Julijski krajini je zato internacionalizacija danes parola tistih družbenih grupacij, ki so se v preteklosti vedno vezale v službi proti ljudstvu na Mussolinija in na Reinerja, nekoč pa na avstrijske valpte.

V predlogu o internacionalizaciji se torej skrivajo skupni interesi tuje in domače reakcije. Lažni in izmišljeni so vsi argumenti tako o »obrambi italijanstva« kot tudi o kakih »pravičnih ekonomskih razlogih«. Nasprotno i italijanstvo, kot tudi normalen ekonomski razvoj sta predvsem ogrožena, če bi zunanji silam uspelo izvesti ta protiljudski načrt.

S stališča demokracije v Julijski krajini, kakor tudi s stališča mednarodnega demokratičnega bloka, je načrt o internacionalizaciji načrt tistih sil v svetu, ki hočejo razbiti demokratični blok Sovjetske zveze, Velike Britanije in Amerike. To je načrt tistih sil, ki so privedle do razbijanja londonske konference zunanjih ministrov in so na zadnji Moskovski konferenci utrpeli ponoven občuten poraz. Vendar kljub temu porazu te sile ne mirujejo. Takoj po zaključku moskovske konference jim je, kakor vidim, že uspelo prodreti z enim svojih načrtov v zunanje ministru Velike Britanije. V mednarodnem merilu je ta načrt zenkrat postavljen v se zelo boječi in nejasni obliki. Toliko bolj pa so danes na delu te sile v Trstu in Julijski krajini, da tukajšnje protiljudske sile čim odločneje organizirajo v svoje namene.

Dolžnost demokratičnih ljudskih sil v Trstu in v Julijski krajini je, povesti množice z vso odločnostjo v borbo proti tem nakanam reakcije. To ni dolžnost demokratičnih množic, demokratičnega gibanja, samo v obrambi neposrednih domačih koristi, ampak je to internacionalistična dolžnost v borbi proti poizkusom oslabilosti in razbiti svetovni demokratični blok.

Z mednarodnega stališča pomeni predlog o internacionalizaciji, politično razbijanje osnovnih načel demokratičnega bloka, načel Atlantske listine, načel sklepev zadnje moskovske konference. Z mednarodnega stališča pomeni ta predlog poizkus razbijanja demokratičnega bloka z razdeljevanjem sveta v interesne sfere v zapadni in vzhodni blok, z ustvarjanjem »obrambenega zidu« in »tampon-državic med zapadom in vzhodom.

V tem predlogu se torej skriva namen mednarodne reakcije, ustvariti si v srednji Evropi ekonomsko, politično in vojaško bazo za napad proti razvijanju demokratičnih sil v Jugoslaviji, vzhodni in srednji Evropi sploh in za dušenje razvijajočih se demokratičnih sil v Italiji in na zapadu. To je politika razbijanja enotnosti demokratičnih sil, to je v bistvu politika, ki vodi k zbiranju sil reakcije za intervencijo proti pohodu demokracije v Evropo. V tem predlogu se končno skriva poizkus zabiti klin v vse bolj napredujoče evropsko demokratično gibanje, tako preprečiti utrjevanje bratstva med narodi in medsebojne pomoči za zmago demokracije.

O predlogu »internationalizacije« Trsta in Julijske krajine moremo torej zaključiti:

1. To ni obramba italijanstva, ampak nasprotno razpihovanje nacionalne mržnje, nacionalnih konfliktov, razbijanje italijansko-slovanskega bratstva in podpora protidemokratičnih sil tako v Trstu in Julijski krajini, kot v Italiji.

2. Ne pomeni pomoči ekonomskemu razvoju Trsta, Julijske krajine in srednje ter vzhodno evropskih držav, ampak nasprotno pomeni zaviranje normalnega ekonomskega razvoja in ustvarjanje pogojev za razvijanje vse večje ekonomske in politične odvisnosti tega dela Evrope od zunanjih sil.

3. To pomeni poizkus razbijanja demokratičnega svetovni blok in okrepiti pozicije tistih reakcijskih sil, ki hočejo odpreti ponovno prosto pot politiki interesnih sfer, delitvi sveta na sovražne bloke in politiki ustvarjanja žarišč novih mednarodnih konfliktov.

Ljudstvo Julijske krajine in Trsta, tako italijansko kot slovansko, zato ne vrši samo svoje dolžnosti glede obrambe svojih demokratičnih pridobitev doma; ampak predvsem tudi svojo internacionalistično, demokratično dolžnost, ko mobilizira vse svoje sile v borbi proti taki nepravilni rešitvi, proti internacionalizaciji in za priključitev k FLRJ.

Grški monarhofašisti s pomočjo Sofulisove vlade terorizirajo slovanski živelj v Egejski Makedoniji

Skopje: V grški vojski in orožništvu imajo odgovorne položaje častniki in podčastniki, ki so služili za časa fašistične zasedbe Grčije v »varnostnih bataljonih«. Ti še nadalje izvajajo teror nad mirnimi slovanskim prebivalstvom Egejske Makedonije, pri čemer jim pomagajo državni organi, ki tudi sami preganjajo in zapirajo slovanski živelj.

Ubežniki iz vasi Zelenice, Mokrena in Ekicja v Lerinskem okraju, ki so pred kratkim prišli na ozemlje Jugoslavije in so sedaj v Bitolju, pripovedujejo, da so v zadnjem času pričeli z aretacijami Makedoncev. Po poročilu Tojkova so orožniki aretirali v njegovi vasi v zadnjih dneh 86 Makedoncev, od katerih so jih 17. decembra 8 obsodili na smrt, ostale pa na stroge kazni. Poleg obsodbe so jim zaplenili tudi premoženje.

Na sodišču so proti njim pričali tudi znani izdajalec in odedovalci okupatorja: Polivios Katravotis, Zizos Virzas, Vasilije Ripis-Ahtlas, Hrisafid Nikolaus, Zondanov, Vangelov, Gotov in Mikas Teofanis.

Od obtoženih Vasila Bogela in Argira Karadalova je izsilil Mikas Teofanis 5 zlatnikov, policijski načelnik vasi Sirovič pa je vzel ostalim obtožencem 2 milijona drahem. Ti izdajalec, ki so pričali na sodišču proti obtoženim Makedoncev, so izročili v času nacistične zasedbe Grčije fašističnim okupatorjem rodoljuba Djordja in Miro Pulova, katero so Nemci ustrelili. Prebivalstvo slovanske narodnosti je pri razpravi na sodišču v Lerini napadel tudi odvetnik Kostulov, ki je dejal, da je treba slovanski živelj v Egejski Makedoniji uničiti.

V vasi Srebrenik v lerinskem okrožju so aretirali 15 kmetov, ki so jih potem obsodili na eno do 15 let strogoga zapora. Med njimi sta tudi dva starca 75ih let.

17. decembra so aretirali 17 letno Vangelo Mingelevo, za katere odkup so zahtevali denar, toda ko so starši ta denar izročili, so izpustili dekle, aretirali pa njenega očeta.

21. decembra je policija blokirala zjutraj vas Pirkati v kosturskem okraju in aretirala 28 protifašistov. Istega dne pred to racijo je aretiral poročnik Psumas 12 vojakov iz svojega voda, ki so bili protifašistično razpoloženi.

Številne brzojavke iz Istre skupščini Združenih narodov v Londonu

Reka: S številnih množičnih sestankov, ki so se vršili po vsej Istri, so Italijani in Hrvati poslali skupščini Združenih narodov v Londonu številne brzojavke, v katerih izražajo svoje veliko upanje, da bosta Trst in Istra priključena Jugoslaviji. Brzojavke so bile poslane tudi jugoslovanskemu zastopstvu v Londonu.

Protifašistična mladina mesta Opatije je poslala brzojavki skupščini Združenih narodov in jugoslovanskemu zastopstvu. V svojih brzojavkah daje mladina priznanje delu skupščine ter izraza trdno prepričanje, da se bodo uresničile njene zahteve, ki so jih doprinesli v skupnem boju s svobodoljubnimi narodi, ter zahteva, da se Julijska Krajina z mestom Trstom brezpogojno priključi Federativni ljudski republiki v Jugoslaviji.

Delavci in nameščenci tovarne sardin v Istri v svoji brzojavki pozdravljajo skupščino in izražajo svoje prepričanje, da se bodo popravile krivice, ki so bile prizadejane ljudstvu Julijske Krajine. V tej brzojavki pravijo:

»To smo mi s svojim delom in bojem in na podlagi načel Atlantske listine s polno pravico zaslužili ter pričakujemo priključitev Julijske Krajine z Istro k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.«

Ljudski odbor meščanov Opatije je poslal v italijanskem jeziku brzojavko jugoslovanskemu zastopstvu, ki se glasi: »Ljudski odbor meščanov Opatije vam pošilja svoje bratske pozdrave. To mesto, ki je v boju proti nacizmu in fašizmu doprineslo toliko žrtev, je prepričano, da bo zastopstvo veren tolmáč njegovih želja, da bo mesto skupno s Trstom in Julijsko Krajino vključeno v meje naše Federativne ljudske republike Jugoslavije.«

Brzojavko so poslali tudi skupščini Združenih narodov, ki se, prevedena iz italijanskega, glasi:

»Ljudski odbor meščanov Opatije izraza svojo največjo željo, da bi bilo vaše delo kronano z uspehom. Upamo, da se bo uresničila največja želja našega mesta, ki se je uporno borilo proti nacizmu in fašizmu, to je, da pride skupno z Julijsko Krajino in Trstom v okvir Federativne ljudske republike Jugoslavije.«

Žene iz Opatije so poslale jugoslovanskemu zastopstvu v Londonu s sestankom mestnega odbora AFZ-a brzojavko, v kateri izražajo popolno zaupanje in upanje, da bo naše zastopstvo tolmáč pravičnih želja za priključitev Julijske Krajine in Trsta k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Brzojavka, ki so jo žene iz Opatije poslale skupščini Združenih narodov v Londonu, se glasi:

»Pod okriljem Antifašistične slovansko-italijanske zveze, vas žene mesta Opatije, organizirane v AFZ-u, ki so skupno s svojimi svobodoljubnimi narodi borile, da bi uničile nacizem in fašizem, toplo pozdravljajo ter izražajo priznanje in zaupanje vašemu reševanju mednarodnih vprašanj ter trdno vero, da se bodo izpolnile naše zahteve za priključitev Julijske Krajine in Trsta k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.«

V brzojavki mestnega jugoslovanskemu zastopstvu, se izraža prepričanje, da bo Istra skupno z Julijsko Krajino in Trstom

Burandarji so aretirali Rita Velčeva, Pande Lajhova in Anastasa Frangelova brez vzroka. Žene aretirancev so prosile monarhofašistične častnike, naj izpustijo njihove žene in ostale kmete, ker niso ničesar zakrivil. Namesto odgovora pa so častniki ukazali svojim podrejenim, da jih razženejo s puškinimi kopiti in bajoneti. Burandarji so se vrgli na žene in njihove otroke in jih pričeli pretepali s puškinimi kopiti, pri čemer so zlomili temu pa Glikolu Vlahovu. Aretirane kmete so ves dan pretepali in jih odveliki v vas Kolevište. Vlahov je drugi dan po prestopih mukah umrl. Isti večer je izidnil v stražnih mukah tudi Velčev. Na koncu so se vrgli na tretjega ujetnika Anastasa, od katerega so zahtevali, da jim požari puške, ki jih je baje skrli. Burardi splošnih protestov kmetov so bili burandarji pričlenili kuzpeti Anastasa, kljub temu pa so ga pozneje ubili. Ob splošnem odporu kmetov so morali trije monarhofašisti skupno s svojimi slugami zbežati iz vasi in okolice v drugi kraj.

Kmetje pa, ki so bili prišljeni, da zbežajo v gozdove, se sploh ne morejo več vrniti na svoje domove.

V vasi Dimbeni, ki je dala v času narodno-osvobodilnih bojev 12 borec-partizanov, ki so padli v boju proti fašističnemu okupatorju, so kmetje, da bi se oddolžili padlim borecem, postavili na glavnem trgu v vasi spomenik. Ko je za to zvedel orožniški načelnik, je ukazal kmetu Skevinovu, katerega brat je padel v boju proti fašističnemu okupatorju, da odstrani spomenik z glavnega trga.

5. decembra leta 1945 so se zbrali v isti vasi v hiši kmeta Pop-Filipa vaški mladinci in mladinke in prepevali rodoljubne pesmi. Orožniki so blokirali hišo in odvedli mladince in mladinke na polje to z izgovorom, da so peli »bolgarske pesmi«. Mladinci so odgovorili, da so peli svoje ljudske revolucionarne pesmi, za kar so jih pričeli burandarji pretepali.

16. decembra leta 1945 je odšel Atanas Skopje skupno z nekim burandarjem v vas Krčiste, kjer je »pretepal mladince z izgovorom, da so sovražniki in delajo proti interesom domovine.«

Sredi decembra leta 1945 so burandarji težko ramli kmeta Stepa Urenkova iz vasi Statica in sicer brez kakerega razloga.

priključena Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Ljudstvo mesta Pazina je poslalo skupščini naslednje brzojavke: »Ljudstvo mesta Pazina, zbrano na svojem mitingu, pošilja skupščini Združenih narodov svoje prisrčne pozdrave z upanjem, da bodo predstavniki vseh protifašističnih držav pravično ocenili kri, ki je bila prelita za svobodo in demokracijo ter zadovoljili težnje istrskega ljudstva, da se vprašanje Julijske Krajine končno reši s priključitvijo k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.«

Brzojavka je bila poslana tudi našemu zastopstvu; v tej brzojavki izražajo Italijani in Hrvati mesta Pazina prepričanje, da bo zastopstvo neomahljivo delovalo za upravičene zahteve ljudstva Istre in Julijske Krajine za priključitev k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.

Odbor Slovansko-italijanske protifašistične zveze iz Kamfanarja je poslal skupščini Združenih narodov sledečo brzojavko:

»Ljudstvo iz Kamfanarja pošilja s svojega zborovanja tople pozdrave skupščini ter ji želi čim več uspehov pri delu. Na temelju Atlantske listine smo prepričani, da se bo vprašanje našega kraja pravično rešilo, to je, da bo Julijska Krajina s Puljem, Trstom in Gorico priključena naši Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.«

V brzojavki, ki je bila poslana jugoslovanskemu zastopstvu, prebivalci Kamfanarja izražajo svojo odločenost, da živijo v sestavi Federativne ljudske republike Jugoslavije.

Italijani iz Istre so prav tako poslali številne brzojavke v italijanskem jeziku. Protifašistična mladina iz Opatije je poslala skupščini Združenih narodov v Londonu naslednje brzojavko:

»Protifašistična mladina Opatije vam želi najboljšega uspeha pri delu ter vas toplo pozdravlja v trdnem prepričanju, da bodo uslišane njene želje, da se Julijska Krajina skupno z mestom Trstom brezpogojno priključi Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.«

Mestni odbor protifašistične slovansko-italijanske zveze mesta Griziniana je poslal skupščini Združenih narodov naslednje brzojavko:

»Ljudstvo občine Griziniana, zbrano v ljudskem odboru protifašistične slovansko-italijanske zveze smatra za potrebno, da pošlje tople pozdrave skupščini v upanju, da bo krivica rapalske pogodbe popravljena. Od skupščine zahtevamo, da upošteva našo izjavo, v trdem prepričanju, da bi bili čimprej priključeni k Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.«

Skupščini Združenih narodov v Londonu so bile poslale brzojavke tudi iz številnih drugih krajev, kot iz Novega mesta (Città nuova), iz vasi Poljana, vasi Ičići in od drugod. Brzojavke so poslali tudi pionirji iz Decjega doma v Lovranu, prebivalci vasi Lisac, Klane, Lovranska draga, Mihotiči, Bregi, Lovran, Brlec, Zagora, Matulji, Potok, prebivalci Voloske Opatije in drugih krajev. Brzojavka je bila poslana tudi iz okraja Buzet in s strani krajevnega odbora Slovansko-italijanske protifašistične zveze v Sv. Vincencu v kamfanarskem okraju. V italijanskem jeziku so bile poslane brzojavke iz vasi Milanova, Serbani, Pavičci, Kaldanica, Dinjana, Momijana, Vertemelja, Radina, Zembratia, Karsete in od drugod.

Strokovne šole bodo usposobile nove strokovne kadre

Maršal Tito je dne 13. januarja 1946 v razgovoru z mladinsko delegacijo plenarnega Centralnega odbora USAO-a po udaril, da je treba ustanoviti čim več obrtnih in tehničnih šol ter s tem ustvarjati čim več srednjih strokovnih kadrov, ki jih naša industrija močno potrebuje. Kajti le s novimi strokovnimi močmi bomo zamašili vrzeli, ki so nastale med vojno, saj je okupator pobil toliko našega strokovnega kadra, in dosegli še večje uspehe v produkciji.

Prav je, da ob prehodu v novo leto 1946, ki naj bo leto novih zmag v obdobju naše države, pregledamo, kakšno je bilo strokovno šolstvo v bivši Jugoslaviji, kakšne načrte si je napravila naša oblast za vzgojo novih strokovnih kadrov, v koliko smo jih že v preteklem letu izpolnili in kakšne naloge stojijo pred nami.

V bivši Jugoslaviji je bilo strokovno šolstvo šibko in breznačrtno. Protijudski oblastniki niso skrbeli za vzgojo strokovnih kadrov, ker so se bali izobraževanja delovnega ljudstva. Vedeli so namreč, da izobraženih delavcev ne bodo mogli tako vladati in izkoriščati kakor nevedne. Zato so raje dobavljali v naša podjetja vodilne strokovne kadre iz inozemstva, dočim so naši delavci vršili le slabša dela.

Res so bile v krajih, kjer je bilo vsaj 50 vajencev, strokovne nadaljevalne šole, katere so obiskovali vajenci med učno dobo po 10 ur tedensko. Toda za te šole ni bilo napravljena nobenega načrta, ni bilo napravljena nobenega učnega načrta, ni bilo poučevali splošne predmete, niso pa dajali vajencem nikake podpore v njihovi strokovni izobrazbi. Poleg tega so bile te šole dostopne le vajencem, ki so se učili v večjih krajih, dočim niso prejeli vajenci na podeželnju nikake izobrazbe.

Bilo je še nekaj obrtnih šol, delovodna šola v Ljubljani, tehnična srednja šola v Ljubljani, tekstilna šola v Kranju in rudarska šola v Celju. Toda študij na teh šolah je bil omogočen le maloštevilnim, saj je bil vstop na nje zvezan z vsemožnimi pogoji in študij je zahteval takšne stroške, da jih naš delavec ni zmogel. Poleg tega pa je bila absolutno teh šol skoraj zaprti pot do vsakega nadaljnje študija.

Takoj po osvoboditvi je ministristvo za industrijo in rudarstvo pri Narodni vladi Slovenije izdelalo načrt o organizaciji strokovnega šolstva. Ta načrt predlaga, da bo v bodočnosti osnovna izobrazba obsegala popolno ljudsko šolo (7 razredov) odnosno nižjo srednjo šolo (3 razrede). Ta splošna predizobrazba vrzi izhodiščno točko za vse izobraževanje v strokovnem šolstvu. Po načrtu ima naše strokovno šolstvo tri stopnje. Vsaka izmed njih je zaokrožena samostojna celota, obenem pa tudi nadaljevanje prejšnje nižje stopnje.

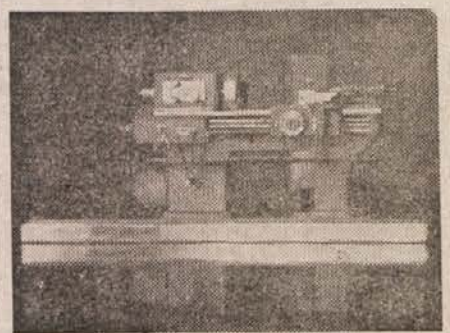
Prva stopnja je vajeniško šolstvo, ki traja tri leta in nudi praktično usposobljenost pomočnika ter splošno in strokovno izobrazbo. Učenci se učijo pri mojstru ali v obratu po posebnih učnih načrtih, ki obsegajo vse delovne postopke, ki pridejo pri posameznih strokih in poslev. Med učno dobo posejajo vajenci triletno obče strokovne šole, ki pa seveda obstajajo samo v krajih, kjer je dovolj vajencev dotičnih posameznih strokov in seveda tudi dovolj sposobnih učnih moči.

Vajencem pa, ki ne morejo obiskovati občin strokovnih šol, so namenjeni letno trimesečni strokovni vajeniški tečajji, v katerih dobijo vajenci isto izobrazbo kot v strokovnih nadaljevalnih šolah. Seveda je treba za nje ustanoviti posebne vajeniške internate.

Pri velikih industrijskih obratih so osnovane posebne industrijske šole s praktičnim in teoretičnim poukom, pri obrtnih obratih pa obrtne šole.

Druga stopnja traja dve leti in nudi izobrazbo sedanje tehnične srednje šole.

Najboljši absolventi občin strokovnih šol, strokovnih vajeniških tečajev in industrijskih ter obrtnih šol lahko nadaljujejo svojo strokovno izobrazbo v četrtim in petem razredu tehničnih šol odnosno v dvoletnih mojstrskih šolah ali umetno obrtnih šolah. Zaradi tega je bilo treba sedanjo srednjo tehnično šolo v toliko spremeniti, da se bodo v prvih treh razredih obravnavali predvsem praktični predmeti in predmeti splošne izobrazbe, dočim se bodo v višjih dveh razredih poučevali teoretični predmeti, organizacijski in obratovski predmeti.

Na praznik 29. novembra 1945 je 30 vajencev kovinske šole v Kranju izdelalo stružnico v miniaturo in jo poklonilo ministru za industrijo in rudarstvo tov. Francu Leskošku.

Tretja stopnja pa je visoka šola, oziroma univerza. Najboljšim absolventom tehnične in delovodske šole je s tem omogočen vstop do visokošolskega študija.

Težišče našega novega strokovnega šolstva je na vajeniškem šolstvu, ki nam bo dajalo veliko število nujno potrebnih praktikov. Zato bo največja pažnja posvečena prav temu šolstvu. Da je omogočen vstop v te šole vsaj nadarjeni mladini, je potrebno, da je izobrazba čim cenejša, praktična in kolikor toliko produktivna.

Tako naših specialistov ne bodo več vzgajale izključno samo gimnazije in univerze in bi se nato specializirali v praksi, marveč se bodo najprej specializirali in nato izobrazili še teoretično.

Nižje srednje šole bodo dajale glavni dotok našim industrijskim in obrtnim šolam, v katerih se bodo vajenci praktično usposobili. Svoje teoretično in obratovsko znanje bodo dobili pomočniki na višji tehnični šoli oziroma mojstrski ali umetniškoobrtni šoli, najboljši izmed njih pa bodo vstopili na univerzo. Na ta način bo vajenec z dovršeno nižjo srednjo šolo lahko v petih letih vstopil na univerzo in iz vajenca bo lahko postal inženir.

V preteklem letu so bile kljub vsem težavam po tem načrtu ustanovljene tri industrijske vajeniške šole, in sicer na Jesenicah, v Kranju in v Mariboru. V teh kovinskih šolah opravijo vajenci najprej preizkušnjo, nato delajo 10 tednov praktično, da se navadijo uporabljati

ročno orodje. Za tem pridejo na stroje. Da se izučijo, delajo vse postopke. Po enem letu se začnejo deliti na ključavničarje, strojne ključavničarje, mehanike, strugarje, kleparje, kovače, elektromehanike itd. Za vsako stroko je poseben načrt. Da pa je pouk produktiven, sodelujejo vajenci v produkciji, in sicer pri tistem delu, ki odgovarja njihovim dobi učenju. Tako ima šola vedno dovolj dela in je vaja produktivna. Poleg tega pa obiskujejo vajenci tudi teoretični pouk, in sicer 15 ur tedensko. V teh šolah poučujejo nameščenci podjetja ter obrtni in strokovni učitelji.

Po novem programu se učijo na Jesenicah 30, v Kranju v elektrokovinarski šoli 59 in v mariborski kovinarski šoli 25 vajencev.

Poleg tega pa je bilo urejenih več industrijsko-kovinarskih in industrijsko-rudarskih šol, ki pa še ne delajo po novem načrtu.

Kot naša oblast, tako se tudi vajenci, podjetja in mnoge učne moči zavedajo potrebe po strokovnem šolstvu. Mariborski vajenci so na primer imeli svojo kovinarsko šolo v porušeni predilnici Doctor in drug, iz katere pa so se morali preseliti, ker je predilnica začela obratovati. Da bi dobili za svojo šolo nove prostore, so vajenci skoraj sami postavili še okrog 900 kvad. metrov šolskega poslopja in se poleg tega tudi učili. Ker so bile s to šolo velike denarne težave, so priskočile na pomoč vse mariborske tovarne, poslale so v šolo svoje vajence ter plačujejo zanje učne moči, material in vajeniško mezdno.

V novem letu stojijo pred našim strokovnim šolstvom velike naloge. Kljub vsem težavam bo treba ustanoviti čim več obrtnih in industrijskih strokovnih šol, v katerih se bodo naši vajenci praktično usposabljali in že pri svojem pouku pomagali naši proizvodnji. Za vse tiste, ki ne morejo obiskovati občin strokovnih šol, bo treba ustanoviti posebne strokovne vajeniške tečaje, v katerih bodo vajenci iz podeželja dobili isto strokovno znanje kot vajenci industrijskih vajeniških šol. Poleg tega pa bo treba za vso nadarjeno mladino, ki nima popolne ljudske ali nižje srednje šole in ki naj bi bila uporabljena kot pomožna nekvalificirana delovna sila, ustanoviti posebne tečaje, v katerih bi se usposabljala in izpopolnjevala tako, da bomo dobili čim več strokovnih moči, ki bodo dvigale našo proizvodnjo.

Ker pa se bodo morale naše strokovne šole boriti z velikimi gnotnimi težavami, jih morajo podpirati po svojih močeh vsa naša podjetja kakor tudi obrtniki, saj se jim bo ta njihova pomoč povrnila z znanjem in v dobrih delovnih vajencih. Poleg tega pa bodo tudi učne moči morale večkrat poučevati v naših strokovnih šolah brezplačno. Gotovo bodo to radi storili za dvig izobrazbe naših vajencev, s čemer bodo dvigali tudi proizvodnjo in s tem pomagali naši gospodarski obnovi.

Z načrtnim učenjem, vsestransko podporo industrijskih podjetij, učnih moči in vsega ljudstva, bodo naše strokovne šole dajale nove strokovno usposobljene vajence, ki bodo s svojim znanjem večali in izboljševali našo proizvodnjo ter tako koristili vsemu ljudstvu.

Savinjski hmeljarji so našli rešitev v zadrugi

Nikdar ne bodo pozabili savinjski hmeljarji, kako so jih pred to vojno izkoriščali razni oznehi, prekupčevalci na veliko ter špekulanti z njihovimi agenti vred. Saj je bila v rokah par hmeljarskih veletrgovcev usoda tisocev družin, od njihove volje in manipulacij je bilo odvisno, kako je živel hmeljar in njegova družina. Pribiti je treba, da niso bili domači špekulanti nič boljši od tujevc, vsi ti so bili edini v tem, da je treba ljudstvo čim bolj odirati in živeti od njegovih žuljev.

Ti hmeljarski mogotci so znali vedno preprečiti, da bi se producenti organizirali na zadrugi podlagi in kot taki nastopili s svojim blagom na svetovnem trgu. Tako je šlo, kot vse ostalo gospodarstvo, tudi hmeljarstvo svojo rakovo podlogo padla kar naenkrat cena na 2 din za kilogram hmelja. In to ni bilo samo enkrat, saj je cena hmelju skoraj vsako leto skakala kot igla v magnetu. Tako so s spretno propagando dosegli, da so kmetje nasadili hmelj in celo na površine, kjer bi morali sejati žitne posevke, vse v načrtu, da si bodo za prodani hmelj nabavili moke in da bo še za drugo ostalo. Naenkrat pa je cena padla, tako da niti zdaleka ni dosegla vrednosti pridelka, to je, da bi krila pridelovalne stroške.

V spoznanju, da se prejšnje ne sme več povrniti in da je treba postaviti naše hmeljarstvo na solidno podlago, so se savinjski hmeljarji povezali v hmeljarsko zadrugo (Hmezad), ki ima svoj sedež v Zalcu, ki je središče Savinjske doline. Zadruga šteje 2400 članov in je od ustanovitve do danes izplačala svojim članom že nad 26 milijonov dinarjev.

Že takoj ob njeni ustanovitvi se je znašla pred težko nalogo, kako obnoviti hmeljarstvo, ki mu je okupator zadal težke udarce. Izvajal je načrtno krčenje hmeljarskih nasadov, tako da se je njih površina zmanjšala od 2650 ha na 640, t. j. namanj kot četrtino. Zaradi pomanjkanja škropil so se močno razvile bolezni, posebno škoda pa so utrpeli hmeljski nasadi lansko leto zaradi hude suše. Sadeži so se zelo slabo razvili in primanjkovalo bo sadik za obnovitev nasadov. Čeprav je hmelj izrazita industrijska rastlina, ki prav nič ali pa le neznatno vpliva na prehrano prebivalstva s svojim neposrednim produktom — pivom, ga bomo kljub temu sadili na novo, čeprav zaenkrat samo v manjši meri. Hmelj je važen čimtelj pri našem gospodarstvu in to zlasti sedaj, ko je dana možnost izvoza zlasti v Sovjetsko zvezo. Savinjski hmeljarji je čutil veliko krivico, ki jo je delala hmeljarjem bivša država s tem, ker ni marala trgovinske pogodbe s Sovjetsko zvezo, ki je rabila hmelj. Silila je našega kmeta, naj se obrne in zanaša samo na zapad in sever in naj od tam prikaže odjemalcev in pomoči. Šele tik pred vojno je bilo omogočeno, da je poslala bratska Sovjetska zveza svojo delegacijo za nakup hmelja, kar pa so zaradi nepovezanosti in neenotnosti producentov znali zopet izrabiti razni špekulanti in zapreti tej delegaciji direkten stik z našim ljudstvom.

Ko je nova zadruga začela s poslovanjem, je bila njena prva skrb najti kupce za hmelj iz leta 1944, ki je bil še neprodan pri producentih. Ker ni bilo močete pošiljati vzorcev in pisem, se je zadruga pogajala z inozemskimi trdkarji kar brzojavno. Kupčije so se sklenile, težava je bila s prevozom, zlasti v Ameriko, ker je bila vsa plova pod

zavezniško kontrolo. Pa je zadrugi prišlo na pomoč naša ljudska oblast in se je vse uredilo, tako da je šel hmelj kot prva pošiljka iz Srednje Evrope preko Atlantika. Nekaj hmelja je bilo prodanega Centralprometu v Beograd. Tako je bilo skupno odpremljenega 3800 q hmelja, v skladišču pa ga je še 2100 q. Celoten pridelek leta 1944 je bil 6100 q, od tega je bilo 35% prvovrstnega. Bile so tudi težkoče glede izplačila onega hmelja, ki je bil prodan v Ameriko, toda s posredovanjem naših oblasti so bile tudi te težave odpravljene. Cena za hmelj, ki je bil prodan Centralprometu, je bila 95 din za kg la. Po isti ceni je zadruga prodala hmelj tudi pivovarom.

Ob prevzemu hmelja iz leta 1944 se je tudi ugotovilo, da so kmetje najboljši hmelj prihranili in so dali prej okupatorju samo manjše količine slabšega hmelja.

Do 15. oktobra 1945 je zadruga zbrala toliko sredstev, da je lahko izplačala na račun prodanega hmelja l. 1944 po 30 din kg. Seveda pa so se zopet našli ljudje, ki so začeli begati ljudstvo, češ da je ta kvota že popolno izplačilo. Končni znesek se bo določil šele tedaj, ko bo odpremljen ves hmelj in bodo znani vsi stroški.

Za letnik 1945 je bil velik problem v tem, ker kmetje niso imeli denarja za kritje stroškov obiranja in za nabavo kurjave za sušenje. Pa je priskočila na pomoč Narodna vlada Slovenije in dala kredit v znesku 3 milijone din. Prav tako je ministristvo za rudarstvo in industrijo nakazalo 250 vagonov premoga za sušenje hmelja. Ta premog so prodajali zadrugiški po nižji ceni, ker je zadruga priračunala samo svoje rezijske stroške, in so tudi v tem obutili producenti prednost zadruge. Zadruga je za ta letnik zbrala vse potrebne vzorce in določila, kakšen hmelj se sortira za I., II., III. in IV. razred. Pridelek je bil zelo pičel, tako da znaša komaj 40% normale, ponekod pa komaj 20%. Tako so tudi pridelovalni stroški znatno višji za kilogram hmelja in znašajo pri 40% pridelku 216 din za kilogram. Iz Bačke pa poročajo, da znašajo stroški pridelave 190 din za kilogram. Vsi ti stroški pa so v velikem nasprotju s cenami na svetovnem trgu. Upati pa je, da se bodo cene pridelovalnih stroškov spravile v sklad s cenami na trgu.

Dosedaj je izplačala Hmeljarska zadruga na račun hmelja iz leta 1944 9 milijonov din, na račun hmelja iz leta 1945 pa 13 milijonov din. Posebej pa je zadruga izplačala svojim članom še 4.2 milij. din, in sicer po 15 din za vsak kilogram okupatorju prodanega hmelja, in to onim hmeljarjem, ki niso bili obsojeni ali ki niso izgubili volivne pravice, a so bili tako rekoč prisiljeni, da so oddali svoj pridelek okupatorju. Ta kredit je bil odobren za obnovo hmeljskih nasadov. Tako je zadruga izplačala svojim članom 26 milij. din.

Konec oktobra je bila pri upravi zunanje trgovine v Beogradu konferenca, kamor je postal tudi Hmezad svojo delegacijo. Sklenjeno je bilo, da se bo izvažal hmelj kot kompenzacija za one predmete, ki jih uvažamo in to zlasti iz Sovjetske zveze. Sklenjeno je bilo, da se bo največji kontingent odmeril za Sovjetsko zvezo, ker je tam okupator uničil skoraj vse hmeljske nasade.

Tako vidimo, da so savinjski hmeljarji spoznali pridobitve štiriletno osvobodilne borbe in da težke izkušnje, ki so si jih pridobili v bivši Jugoslaviji, s pridom uporabljajo, ko doprinašajo svoj delež v obnovi našega gospodarstva s tem, da ga postavljajo na edino zdravo in solidno zadrugiško podlago.

Dela pri obnovi električnih naprav v splitskem bazenu

Največja električna centrala v naši državi »Tito«, z zmogljivostjo 96.000 HP, se nahaja na reki Cetini pri Kraljevcu, nedaleč od Splita.

Centrala oskrbuje z električno energijo tovarno karbiada v Dugom Ratu. Leta 1926 je mesto Split dobivalo električni tok od omenjene centrale potom tovarne v Dugem Ratu s pomočjo enega daljnovoda.

V vojni je bila centrala težko poškodovana. Po osvoboditvi Splita, ko so se še v njegovi neposredni bližini vršile vojne operacije, so delavci pričeli obnavljati porušene instalacije in Split je

dobil redno električno energijo iz centrala »Tito« ž 24. decembra 1944, leta, to je niti dva meseca po osvoboditvi.

Da bi se usposobile tovarne v okolici Splita, je bilo treba popraviti veliko transformatorsko postajo v Dojmoviči pri Splitu, ki jo je sovraženik z bombardiranjem uničil. Takoj se je pričelo z zidanjem nove postaje in delnim usposabljanjem stare postaje. Kljub vsem težavam in pomanjkanju materiala in delovnih moči, je ta važni objekt bil vseeno v predvidenem času dograjen. Takoj po dovršitvi teh del so delavci pristopili k drugim delom na polju obnove električnih naprav.

O življenju in delu V. I. Lenina

(Nadaljevanje.)

Toda mene — pravi tovariš Stalin — ni očarala takrat ta plat Leninih govorov. Očarala me je nepremagljiva moč logike v Leninih besedah, ki sicer nekoliko suho, zato pa temeljito prevzame vse poslušalce, jih postopoma elektrizira in potem, kot pravijo, popolnoma zajame. (J. Stalin, »O Leninu«, str. 22.)

Aprila 1906. leta se je vršil v Stockholmu na Švedskem IV. »Zedinjalniški kongres RSDDP. Na kongresu se je razvila ostra borba med boljševiki in menjševiki. Lenin je nastopil s referati o vseh temeljnih vprašanih kongresa: o agrarnem vprašanju, o oceni momenta in o poglavitnih nalogah proletariata, o oborožitvi vsajši, o odnosu do Državne dume, o organizacijskih vprašanih. Pod Leninihim vodstvom so se v strnjeni vrsti borili proti menjševikom njegovi bolni tovariši in zvesti učenci: Stalin, Kalinin, »Vorošilov, Frunze, Šaumjan in drugi. Menjševiki so imeli na kongresu nepomembno premoč in so prodrli v vrsti vprašanj. Vendar Lenin ni klonil: bil je trdno prepričan o bodoči zmagi nad menjševiki. »Takrat sem prvič videl Lenina v vlogi premaganca, — se spominja tovariš Stalin. — Niti najmanj ni bil podoben tistim voditeljem, ki tožijo in obupujejo po porazu. Nasprotno, poraz je dvignil Leninovo energijo in navdihal je svoje sodelavce za nove boje, za bodoče zmage... »Ne tožiti zaradi poraza« — to je najbolj značilna poteza v Leninihim delu in ta mu je pomagala, da je zbral okrog sebe do kraja predano armado, ki je zaupala v svoje sile. (Istotam str. 22—23.) — Lenin je pozval boljševike k odločni, odkriti in nepopustljivi borbi proti menjševikom, proti oportunističnim sklepom kongresa in proti menjševičkemu CK. Lenin je ne-

utrudljivo vodil velikansko in naporno delo. Nastopal je na partijskih in delavskih sestankih, pisal članke in brošure, neposredno vodil partijski stik in delo boljševikov pri organiziranju množice.

1907. leta se je vršil v Londonu V. kongres RSDDP. Lenin in boljševiki so vodili na kongresu nepomirljivo borbo proti menjševikom in Trockemu, ki je hotel skrbati svojo centurmaško skupino. V kongresu pomeni veliko zmago boljševikov v delavskem gibanju. Toda Leninu se ob tej zmagi ni zavrtelo v glavi. »Takrat sem prvič videl Lenina v vlogi zmagovalca, — se spominja tovariš Stalin. — Spominjam se, kako je Lenin takrat vztrajno opovedoval delegatov: »Prva stvar je — ne prevzemimo se zaradi zmage in ne bahajmo se z njo; druga stvar je — utrjujmo svojo zmago; tretja stvar je — do kraja je treba potolči sovražnika, kajti če ga potolčemo samo napol, še zdalec ni uničen.« (Istotam, str. 23.)

Lenin je začetel nove naloge Partije v zvezi z novim položajem. Razbijal je menjševike, ki so se odpovedali vsakemu revolucionarnemu delu in pozivali Partijo k delu v Državni dumi v bloku s kadeti. Hkrati pa je usmeril ostrino svoje kritike proti bojkotistom (Kamelev, Bogdanov itd.), ki so predlagali bojkot Dume in so nastopali proti temu, da bi Partija v revolucionarne namene izkoriščala dumsko tribuno.

Avgusta 1907. leta je odpoval Lenin v Stuttgart na mednarodni socialistični kongres. Tu je aktivno sodeloval v borbi, ki se je razvila med revolucionarnimi in oportunističnimi elementi. Iz Stuttgarta se je Lenin vrnil na Finsko. Toda bivanje na Finskem je postajalo zanj vedno nevarnejše; carski vojnici so ga

iskali, carizem je hotel obračunati z vodjo revolucije. Boljševički center je sklenil, da mora Lenin odpovaliti v inozemstvo. Z velikanskimi težavami in s tveganjem življenja je decembra meseca leta 1907 uspešno Leninu prestopiti mejo.

Leta reakcije, ki so nastopila po porazu revolucije leta 1905, niso zlomila Lenina. Nasprotno, še trdnješa je postala njegova volja, še upornejša in nepomirljivejša je postala njegova borba s sovražniki partije. Lenin je bil poln vere v moč delavskega razreda, v neizbežnost nove revolucije. Ze v prvem članku po prihodu v Ženevo je napisal: »Znali smo delati dolga leta pred revolucijo. Niso zaman govorili, da smo trdni kot kamen. Socialni demokrati so ustanovili proletarsko partijo, ki ne bo izgubila poguma zaradi neuspeha prvega vojnega napada, ki ne bo izgubila glave, ki se ne bo dala zapeljati v pustolovščine.« (»Delca«, II. zv., str. 126.)

Lenin se je v inozemstvu takoj lotil organizacije za izdajanje boljševičkega partijskega organa »Proletarec«. V pogojih rastoče reakcije je videl Lenin v časopisu najvažnejše sredstvo za zbiranje, združevanje in vzgojo boljševičkih kadrov, najvažnejše orodje idejne in organizacijske priprave partije za nov revolucionarni polet.

V času reakcije so se okrepili poskusi »kritikov marksizma«, da bi potvrdili, spali revoluc. marksistično teorijo. Njihova »kritika« se je končala s pohodom reakcije proti partiji, proti revoluciji, z napadom zapadnoevropskih revizionistov na marksizem. V teh pogojih je postalo nadvse potrebno razkinkati in uničiti sovražnike marksizma. Borba partije na teoretični fronti je postala temeljna naloga.

Maja leta 1909 je izšel genialni Leninov spis »Materializem in empiriokritičizem«. V tej knjigi je Lenin vsestransko skritiziral novejšje umetnje buržoazne idealistične filozofije, izredno globoko razložil spoznavno teorijo dialek-

tičnega materializma in filozofsko splošil z zrelišča dialektičnega materializma nove pojave v prirodnih vedah, zlasti v fiziki.

Ta Leninova knjiga je odigrala zelo pomembno vlogo pri strnitvi boljševičkih vrst v letih reakcije. Tovariš Stalin je že takrat, leta 1909, ko se je šele seznanil z Leninovo knjigo »Materializem in empiriokritičizem«, pisal, da je »liječva knjiga edinstveno svojevrsten izveček filozofskih tez (gnoseologije) marksizma«. V tej knjigi je Lenin do kraja potolkel filozofski revizionizem. Obenem pa je pomenila velikanski napredek pri nadaljnjem razvoju filozofskih osnov marksizma, novo etapo v razvoju dialektičnega materializma.

Poglavitna Leninova zasluga je v tem, da je v času idejno-politične zmede, v skrajno težkem, kritičnem obdobju življenja partije, z genialno daljnovidnostjo pokazal partiji pot naprej in vodil ostro borbo proti tistim, ki so si prizadevali, da bi odvrnili partijo s te poti, izzvali paniko v njenih vrstah ali jo zavedli v politično pustolovščino. Lenin je napovedal neizprosno boj tistim, ki so poskušali likvidirati partijo ali odkrito in naravnost, kot so hoteli likvidatorji, ali s tem, da so se odpovedali izkoriščanju legalnih možnosti, kot so to predlagali odzovisti. Lenin je prekrizal vse načrte sovražnikov partije in razkinkal njihove pobalinske zvijače, s katerimi so hoteli uničiti partijo. V svoji borbi proti likvidatorjem se je opiral Lenin na partijske organizacije v Rusiji. Vso pomoč v borbi proti likvidatorjem je dajal Leninu tovariš Stalin. Ob besnem upiranju martovcev so bila objavljena v centralnem organu partije »Socialni demokrat« znamenita Stalinova »Pisma s Kavkaza«, uničujoča kritika likvidatorjev in ostra obsoda izdajalskega početja pomagaveč trockizma.

V teh člankih in prav tako v pismu Leninu, napisanem v solivčevskem preguanstvu ob koncu leta 1910, je postavil

tovariš Stalin v ospredje načrt za organizacijo dela partije v Rusiji: sklicanje vsepartijske konference, izdajanje legalnega partijskega časopisa, ustanovitev nelegalnega praktičnega partijskega centra.

Januarja 1912 se je sestala VI. vserska (Praška) konferenca. Lenin je neposredno vodil vse njeno delo: sestavljal je temeljne referate, imel je govore, napisal najvažnejše resolucije. Praška konferenca je zbrala rezultate vse prejšnje Lenineve borbe za revolucionarno proletarsko partijo, rezultate borbe boljševikov z oportunistom. Konferenca je izgnala menjševike iz partije in položila temelj partiji novega kova, partiji leninizma, Boljševička partija.

Lenin je ustanovil skupaj s tovarišem Stalinom »Pravdo« — pomemben boljševički list, ki je vzgojil stotošče naprednih in predranih borecev za revolucijo, za stvar delavskega razreda, za interese ljudstva. Lenin je posvečal »Pravdi« izredno mnogo skrbi in sil. Med Leninom in redakcijo »Pravde«, katere sekretar je bil tovariš Molotov, je bila tesna vez in živo dopisovanje. Mnogo pozornosti je dajal Lenin tudi dumski frakciji socialno demokratične partije in je vodil delo deputatov — boljševikov.

V mnogostranski Leninihi delovnosti v tem obdobju je zavzemalo posebno značilno mesto nacionalno vprašanje. Razširjenje rnosnotenskega šovinizma na vseh področjih družbenega življenja in politike, okrepitev nacionalizma med buržoazijo in malomeščanstvom zatiranih narodov, nastopanje likvidatorjev z nacionalističnim geslom »kulturno-nacionalne avtonomije«, divje propagiranje šovinizma v Zapadni Evropi — vse to je postavljalo boljševikom neizbežno zahtevo, da iztrebijo nacionalizem v vseh njegovih pojavnih oblikah in da izdelajo marksističen program o nacionalnem vprašanju.

(Dalje prihodnjico.)

Treba je preusmeriti delo sindikata prosvetnih delavcev

Iz članka, ki je izšel 11. januarja v zagrebškem listu »Naprijed«, pričobujemo nekaj načelnih misli o delu in nalogah Sindikata kulturno-prosvetnih delavcev, ki veljajo v veliki meri tudi za razmere pri nas.

Sindikalna organizacija prosvetnih delavcev pri nas je zelo mlada in ena izmed pridobitev narodno osvobodilne borbe. Zato med njenim članstvom ni dovolj izkušenih sindikalnih delavcev, niti utrjenih in preizkušenih načinov dela. Vsekakor je to eden izmed vzrokov, da sindikat prosvetnih delavcev do danes ni odigral niti v prosvetnem niti v splošnem narodnem življenju naše dežele tiste vloge, ki bi jo moral odigrati, niti ni postal tisti činitelj pri prosvetni izgradnji, kakršni bi mogel in moral postati. Toda neizkušenos in pomanjkanje kadra nista edini vzrok dosežane slabe aktivizacije te zveze. Minilo je več kot pol leta od ustanovitve sindikata in jasno lahko vidimo, da še zdaleč niso izkoriščene niti tiste možnosti, ki smo jih imeli, in da ni bilo izvedeno niti to, kar je bilo izvedljivo. Ne gre samo za to, da se niso ustanovile podružnice povsod tam, kjer bi morale biti ustanovljene, ampak je večji del terena, kjer je temeljno organizacijsko delo zaključeno, to se pravi: kjer so ustanovljene podružnice in krajevni odbor, bil ali popolnoma neaktiven, ali pa je bil omejen na ozki sektor ekonomskih vprašanj, ki so pogosto, in to je treba priznati, pri prosvetnih delavcih zelo težka. Pri tem delu je posebno prišla do izraza neorganiziranost in neiznajdljivost sindikalnih funkcionarjev, ki pa spet izvira iz nerazumevanja vloge in nepoznanja nalog, ki stoji pred sindikatom prosvetnih delavcev.

Da je naloga sindikatov kot dela Ljudske fronte politični dvig, politična vzgoja, to ve tako članstvo kakor vsi funkcionarji. Toda vsa aktivnost se je z reducirala na tu pa tam kak referat ali diskusijo o tem ali onem političnem problemu, s konkretnimi stvarmi, z njih izvajanjem — da ne govorimo o sodelovanju pri pravilnem usmerjanju prosvetne politike — pa so se sindikati doslej zelo malo ukvarjali. Vzemimo nekaj konkretnih primerov. Znano je, da se je za časa okupacije nabralo po nekaterih mestih zelo veliko število prosvetnih nameščenec. To je bilo v očitem nesorazmerju s potrebami, posebno še, če vemo, da vlada na terenu še vedno veliko pomanjkanje prosvetnih delavcev. Ministrstvo prosvete jih je popolnoma pravilno porazdelilo po terenu, toda mnogi so našli vse mogoče izgovore in prišlo je celo do tega, da so najbolj nezavedni posamezniki svoje zapuščali službe, ko pa bi se staveli ravnanju ljudstvu na razpolago in šli tja, kjer je njihovo delo najpotrebnejše. Ne samo, da sindikalne organizacije prosvetnih delavcev niso v zadostni meri ožigosele tega nezdravega pojava, da niso preprečile, da bi taki ljudje dobili zaposlitev drugod, ampak tako rekoč niso niti začutili, da se jih ta problem tiče in to še kako tiče. Ali vzmimo n. pr. razmerje med mladinskimi organizacijami in nameščenici. Sindikat bi tu lahko odigral važno vlogo in pomagal pri ustvarjanju pravilnejšega razmerja. Tega pa doslej ni bilo. Mnogi učitelji verouka so se n. pr. okoristili z ohlapnostjo in popustljivostjo posamez-

nih upraviteljev in nameščenecv in poskušali v šole vpeljati staro prakso in šolo izkoristiti za svoje reakcionarne namene, vnašajoč zmedo med šolsko mladino. Sindikat tudi takrat ni rekel svoje besede. To so važni detajli, a cela vrsta vprašanj je, za katerih rešitev bi se moral sindikat prosvetnih delavcev aktivirati in s praktičnim delom ter sodelovanjem pri reševanju vseh vprašanj naše prosvetne politike vzgojno vplivati na vse članstvo. To bi hkrati bila pomoč tudi posameznikom, da zavzamejo pravilno stališče napram mladini in šoli, napram ljudstvu, to bi pomenilo pravilno izvrševati vzgojno vlogo.

Tudi v sindikatu prosvetnih delavcev obstoji kajpada kulturno-prosvetni sektor. Od sindikata prosvetnih delavcev se v tem sektorju po pravici pričakuje mnogo, največ. Sindikat prosvetnih delavcev je tisti, ki bi moral delati ne samo znotraj svoje organizacije, ampak nuditi pomoč tudi ostalim sindikalnim zvezam in še bolj na široko, tako da bi bilo to čutili povsod, pri najširših plasteh ljudstva. Ni mogoče reči, da volje za tako delo ni bilo. Zadušila pa jo je neorientiranost, neiznajdljivost in neaktivnost, stalno čaknje na direktive od zgoraj, namesto da bi se iskali novi načini in nabirale izkušnje, ki bi se kasneje lahko prenesele vse bolj na široko. Lahko je ugotoviti, da nekatere podružnice o teh vprašanjih niso niti razmišljale niti razpravljale. Preusmeriti delo pomeni torej za večino — začeti. Spetka se bodo verjetno delate tudi napake. Delo morda ne bo na tisti višini, na kateri bi moralo biti, toda nujno je, da se najprej razvije v širino, da se prične.

Sindikat prosvetnih delavcev, ki je po veliki večini sestavljen iz učiteljev in profesorjev, ima svoje posebne naloge, ki jih drugi sindikati nimajo. Med njimi je najvažnejši strokovni dvig članstva. V pedagoški teoriji, kakor tudi v praksi bolehamo zaradi težkega bremena iz preteklosti. V težkih materialnih razmerah brez pripomočkov in učil in z velikim številom nestrokovnih in polstrokovnih nameščenecv zahteva delo v šoli od prosvetnih delavcev mnogo naporov in predanosti. Da pa bi se šola dvignila na tisto stopnjo, na katero jo moramo dvigniti, je treba tudi mnogo več strokovnega znanja. Tudi to delo gre skozi porodne težave. Osnovne smerice so jasne in na njih je treba graditi. Sindikat prosvetnih delavcev pa mora biti pri tem delu prvi.

Iz tega izhajajo neposredne naloge. Poleg ekonomskih in materialnih vprašanj, kakor je vprašanje ukinitve tretjega druginjskega razreda, vrnitve mnogih nameščenecv, ki so zaposleni po vseh mogočih strokah, k prosveti, vprašanje razbremenitve mnogih prosvetnih delavcev (zlasti pri administraciji), da bi lahko dali več šoli in ljudski prosveti, vprašanje večje strokovne pomoči nižjih in višjih prosvetnih organov, mora sindikat prosvetnih delavcev naglo rešiti tudi številna organizacijska in druga vprašanja. Razširiti organizacijo na vse federalno ozemlje, močneje povezati nižje in višje organizacije, ustanoviti krajevne odbore po okrajnih središčih, ki bodo povezali podružnice po vsem okraju, okrepitej vodstva, ustanoviti učiteljske in profesorske komisije pri federalnem tajništvu in krajevnih odborih z nalogo, naj delajo strokovno med članstvom, obnoviti stare in ustanoviti nove delovne skupine in jim dati resnično delovni značaj, vzpostaviti boljše zveze z ostalimi sindikalnimi in antifasističnimi organizacijami na terenu in v središču in poleg vsega tega najti nove oblike in nove metode dela, bi pomenilo napraviti tisto preusmeritev, ki je nujno potrebna in za katero je že skrajni čas.

Razstava osnutkov za spomenik pri Sv. Urhu

Razstava osnutkov natečaja za grobišče in spomenik pri Sv. Urhu ostane odprta do vključno 20. t. m., t. j. nedelje do 5. ure popoldne. Osnutki predstavljajo predloge, kako naj postavimo trajen spomenik v borbi proti okupatorju in njihovim pomagačem padlim, umrlim in ubitim žrtvam. Sočasno so objavljena imena avtorjev odkupljenih osnutkov. Osnutek z geslom »Matič, odkupljen z

zneskom 5000 din, je napravil kipar Tine Kos. Osnutek z geslom 333 je napravil Franc Kuglič; odkupljen je z zneskom 4000 din. Osnutek z geslom EOSKA je napravil študent arhitekture Bitenc Anton in je odkupljen z zneskom 2500 din. — Vstopnine za razstavo ni, pobirajo se prostovoljni prispevki za zgraditev spomenika in ureditev grobišč pri Sv. Urhu.

Razprava o nalogah kmetijstva na konferenci ministrstva Zvezne vlade

V četrtek se je v kmetijskem ministrstvu Zvezne vlade v Beogradu začela konferenca voditeljev kmetijstva o spomladni setvi in obdelavi. Na konferenci so bili navzoči minister za kmetijstvo federalnih republik s svojimi pomočniki in z odgovornimi voditelji kmetijske proizvodnje in kmetijskih strojnih postaj ter zastopniki ministrstva za oskrbo in trgovino in ministrstva za industrijo in rudarstvo. Konferenco je vodil minister za kmetijstvo Zvezne vlade dr. Vaso Čubrilović. Ob začetku konference je dejal:

»Leto 1945 je bilo vojno leto, ko so se ljudske oblasti skupaj z našim kmetiskim prebivalstvom spomladi oprijele prve organizirane akcije, da bi bilo obdelano čim več zemlje. Tedaj je bilo bojišče sredi države. Kljub temu, da je bila tedaj država opustošena zaradi vojne in krute zasedbe, da je bilo požganih tisoče vasi, opljenjena in poklana živina, uničeni kmetijski stroji itd., se je z naporom naše kmetijske službe in s požrtvovalnostjo širokih ljudskih množic na podeželju posrečilo, da je bila obdelana zemlja v velikem delu države. Da je pa bila letina tako slaba, so krivi zunanji činitelji.

Zaradi pomanjkljivosti pri sami obdelavi zemlje, ker je primanjkovalo gnoj, živine in delovnih moči, je bila letina izredno slaba. Kampanja za leto 1946 se razvija pod mnogo ugodnejšimi pogoji. Država je osvobodena in moške delovne moči se vračajo iz vojske zopet k plugu, organizacija gospodarskega življenja naše države je pa že toliko napredovala, da kmetijstvu lahko v tem letu zastavimo mnogo večje naloge kakor lani. Zastavili smo si višino predvojnega proizvodnje. Stremimo, da bomo letos obdelali toliko zemlje, kolikor je je bilo obdelane v Jugoslaviji pred vojno. Naloga niso lahke. Posledice vojne ne moremo odstraniti v dveh letih.

Posebno pomembni sta dve vprašanji: vprašanje semenja in vprašanje živine in strojev kot delovne moči. Razen tega je bila semenska služba v stari Jugoslaviji zelo slabo organizirana. Vojna je še tem bolj zavrla proizvodnjo in selekcijo semen.

Lani smo sejali, kar smo pač imeli pri rokah. Zal v tem pogledu letos ne bo boljše. Zato moramo skrbeti:

1. Da si preskrbimo vse vrste semenja, tako, da bomo spomladi razen žita lahko, še sejali tudi industrijske rastline, sočivje in krmlila.
2. Moramo si že zdaj prizadevati, da si bomo preskrbeli v domovini in iz tujine najboljše seme raznih rastlinskih vrst ter da ga že letos razmnožimo v takšni količini, da bomo leta 1947 lahko povsem krili vse potrebe ne le po enoletnih rastlinah, temveč tudi po dvoletnih, n. pr. sladkorni pesi.

Sedanja konferenca mora predložiti vodstvu kmetijske službe konkretne ukrepe za izpolnitev teh nalog. Naši znanstveni preizkuševalni zavodi skupaj z zveznimi federalnimi pristojnimi ustanovami morajo prevzeti obveznost, da bodo s pomočjo drugih državnih ustanov in podjetij organizirali letos proizvodnjo raznega semenja. Po poročilih iz vse države je bila jesenska setev opravljena uspešno. Če tu in tam niso mogli posejati vse zemlje, je bil vselej glavni vzrok le pomanjkanje semenja, česar pa spomladi ne smé biti.

Druga pomembna naloga te konference je, da prouči ukrepe za maksimalno izkoriščanje vprežne živine pri spomladnih delih. Da bi bilo obdelane čim več zemlje, smo lani izdali celo vrsto naredb in uporabili številne ukrepe. Vse te naredb in ukrepe je treba proučiti, ali so bili uspešni ali ne, predlagati spremembe in dopolnitve, da bi dosegli čim več uspehov zlasti pri uporabi šloveskih, živalskih in strojnih delovnih moči.

Razen teh vprašanj, ki jih bodo obravnavale posamezne sekcije, je pred našo kmetijsko službo še cela vrsta nalog, ki jih bomo med konferenco obravnavali na posebnem sestanku federalnih ministrov za kmetijstvo.

Nato so prešli na poročila posameznih ministrstev federalnih republik. Skoraj v vseh poročilih naglašajo enake težave: pomanjkanje dobrega semenja, zaradi česar so morali pri jesenski setvi uporabljati celo tržno blago, pomanjka-

nje vprežne živine in potreba načrtnega izkoriščanja delovnih moči in vprežne živine.

Po poročilih federalnih republik je spregovoril pomočnik kmetijskega ministrstva zvezne vlade inž. Maksim Goranović, ki je opozoril na glavne naloge ter med drugim dejal:

»Kmetijstvo je lani premagovalo hudo krizo, vendar so bili doseženi zelo pomembni uspehi. Zlasti setev v Vojvodini je bila eden največjih uspehov. Čeprav niso bili zbrani natančni podatki, je bilo obdelano ter posejano 90% njiv. Nezaslišana suša, ki je zajela vso državo ter v nekaterih krajih povsem uničila krmo in živež, je znatno zmanjšala dosežene uspehe. Kljub temu je bilo pridelano skupaj 60% predvojnega povprečne proizvodnje žita skupaj s koruzo, pšenice pa le 30% povprečnega predvojnega pridelka.

Jesenska setev pšenice je bila opravljena s čudovitim uspehom. Gotovo, da je bila zasejana jeseni normalna predvojnega površina ozimne pšenice v naših žitornih pokrajinah je pa povprečje celo preseženo. Spomladi bodo potrebni veliki napor, da bomo premagali največje težave, in sicer pomanjkanje semenja in vprežne živine, ter da bomo uresničili načrt spomladne setve kmetijskih in industrijskih rastlin.

Lani je država odkupila v Srbiji in Makedoniji okrog 200.000 ovac, ki so jih razdelili prebivalstvu v najbolj prizadetih krajih.

Predvsem želimo doseči, da bi ne ostal neobdelan noben košček zemlje. Kmetijska proizvodnja mora zagotoviti povsem potrebne količine krušnega žita, dalje določene količine tobaka, sladkorne pese in drugih industrijskih rastlin, v največji meri je pa treba pospeševati proizvodnjo maščob za potrebe notranjega tržišča.

Pri spomladni setvi krušnih žit prihajajo v glavnem v poštev jara žita v višjih legah in dalje koruza, katere pridelovanje je ogromnega pomena za krmljenje prašičev, perutnine in za predelavo v industrijske namene.

Dejstvo je, da ne moremo s svojo proizvodnjo maščob kriti minimalnih potreb našega prebivalstva. Toda moramo si zastaviti v načrtu naloge, da bomo v najvišji meri pospeševali proizvodnjo maščob. Letos računamo, da bo posejano z oljčnicami 120.000 ha zemlje, tako da bi dobili potrebne količine surovin, ki ustrezajo zmogljivosti naših večjih tovarn olja. Več svinjske masti, ki je najpomembnejša maščoba, lahko dobimo le s pitanjem prašičev. V tem pogledu je pa zdaj najtežje napraviti realen načrt. Uredba o reji prašičev je

bila neučinkovita. Spremembe te uredbe morajo odpraviti pomanjkljivosti. Rejo prašičev je treba letos urediti stvarno in na najširši podlagi v stremljenju, da se porabijo čim večje količine koruze za pitanje prašičev.

Vsiljuje se potreba, da izboljšamo živinorejo številno in kakovostno, zlasti konjerejo, rejo goveda in ovčerejo v vsej državi, zlasti v izrazito živinorejskih pokrajinah. Nadalje bo potrebna poopravev in striktno izvajanje predpisov o omejitvi klanja in plemenjskih ovč ter koz, ker se je lani zmanjšalo število konj, goveje živine in ovc. Povrtnarstvo je nedvomno eno zelo pomembnih kmetijskih strok in v načrtu proizvodnje za letos je treba določiti stvarne naloge glede na krajevne razmere posameznih pokrajin in uvesti vrtove v okoličih velikih mest. Pospeševati je treba pridelovanje zelja, krompirja, fižola in druge povrtnine ter sočivja. Pridelovanje povrtnine ni le naloga kmetov, temveč v veliki meri tudi mestnega prebivalstva, zlasti delavskih družin v bližini mest.

V načrtu je treba določiti tudi oskrbovanje kmetijstva s proizvodnimi sredstvi in z vsem, kar je potrebno za njegovo obnovo. Ena velikih pomanjkljivosti, ki jo je treba odpraviti, je neprimeren razdelovalni aparat, uvesti pa moramo tudi nadzorstvo nad sredstvi kmetijske proizvodnje. V načrtu kmetijske obnove je treba določiti vse potrebno za daljše razdobje ter v okviru tega razdobja predpisati konkretne ukrepe, ki so najpotrebnejši za letos.

Prav tako je potrebna organizacija kmetijske službe skupaj s strojno službo in v tem pogledu je treba napraviti načrt dela za uporabo kmetijskih strojev, zlasti tistih, ki jih imajo kmetijske strojne postaje. Prav tako je velikega pomena organizacija semenske službe, ki bo omogočila preskrbo z dobrim semenjem. Zaradi uporabe in uresničenja načrtov se vsiljuje potreba ustanovitve oddelka za načrtno vodstvo kmetijstva, kakor tudi potreba nadzorne službe za nadziranje izpolnjevanja nalog, ki bodo določene z načrtom proizvodnje.

Načrtno vodstvo ne bo doseglo svojega smotra ter bo ostalo le birokratska ustanova, ako ne bo določen tudi način izpolnjevanja nalog ter če ne bodo natančno določeni roki za posamezne naloge. Načrtno vodstvo mora uresničiti geslo: Noben košček zemlje ne sme ostati neobdelan! Da bo pa to doseženo, bo treba konkretno določiti naloge, in sicer od spodaj navzgor.

Sestavili so pet komisij, ki bodo preučevale vprašanje posameznih strok in predlagale v plenumu končne sklepe. (Iz »Politike«.)

Odrezke za maščobe naj dobijo samo najpotrebnejši

Naše oblasti si z vsemi silami prizadevajo, da bi omogočile redno preskrbo; pred nedavnim je bila izdana vrsta ukrepov v pogledu preskrbe, ki pa sami brez vseljudske podpore ne morejo niti najmanj popobjšati današnjega stanja. Ne samo v Sloveniji, po vsej državi in tudi po vsem svetu je najhujše pomanjkanje maščob. UNRRA nam jih zaradi tega ne dobavlja. Pri nabavi maščob ne moremo torej računati na nobeno zunanjo pomoč, zato je treba kar se da temeljito izrabiti domače vire, ki še daleč niso izčrpani, in izdati odrezke za maščobe strogo samo tistim, ki so produktivni in so navezani izključno samo na živila, ki jih lahko kupijo z živalskimi nakaznicami.

Slovenija ima približno 1.200.000 prebivalcev, od katerih je 58% kmetov, ostali pa so nekmetje. Velika večina kmetov, poleg tega pa dober del obrtnikov, delavcev in ostalih nekmetov, ki so lastniki manjših posestev, je letos zaklala vsaj enega prašiča. Mnogi imajo vrhu tega molzne krave, pridelali so gotove količine oljarje (repice, bučnih pečk) itd. Kljub temu je bilo za mesec december izdanih 775.000 živalskih nakaznic, t. j. 65% števila prebivalcev. Torej poleg vseh obrtnikov, delavcev in ostalih nekmetov, ki imajo nekaj zemlje, je prešlo živalske nakaznice tudi 12% kmetov. Ljudje, ki so imeli doma svoje maščobe, so lansko leto na škodo delovnega ljudstva, ki nima ničesar, po-

jedli približno 400.000 kg maščob. Bil bi neodpustljiv greh nad ljudsko skupnostjo, nad delovnim ljudstvom, ki ne šteti s svojimi silami pri obnavljanju domovine, če bi tem ljudem še naprej izdajali odrezke za maščobe. Na to bi moral pomisliti tudi birokrat v odseku za trgovino in preskrbo pri ptujskem okrajnem odboru, ki je iz ministrstva za trgovino in preskrbo prejel preveliko število živalskih nakaznic, pa jih je kljub temu vse razdelil, ker ni bilo nobene okoliščine, ki bi mu dala tozadevna pojasnila.

Po uradnih ugotovitvah je v Sloveniji potrošnikov, ki res nimajo nobenih virov, kjer bi si lahko preskrbeli maščobe, približno 500 do 540 tisoč. Na to število moramo skriti odrezke za maščobe, če hočemo, da se bo še naprej dvigala produkcija v naših tovarnah in rudnikih, če hočemo, da se bo pomnožila železniški park in povečala zmogljivost našega prometa, če nam je pri srcu hiter dvig naše opustošene domovine in srečna bodočnost delovnega ljudstva.

Prebivalci vasi Hrast v Beli Krajini, ki so fašisti med osvobodilnim bojem zavržali z zemljo, so se prostovoljno odpovedali vsem živalskim nakaznicam. Isto so storili prebivalci Bojanje vasi, ki so tudi pogoreli. V jeseniškem okraju, ki je med najbolj industrijskimi v Sloveniji, so že na prvi poziv lahko znižali odrezke za maščobe za 10.000, ker so oni, ki imajo kakršno koli drugo možnost za nabavo maščob, v veliki večini odklonili odrezke za maščobe. Ti primeri dokazujejo, da je delovno ljudstvo takoj razumelo važnost tega ukrepa naših oblasti. Kraji, ki so v osvobodilni borbi prednjačili v boju s fašisti, so danes prvi v naporih za izgradnjo razdelane domovine.

Delovno ljudstvo in množične organizacije morajo dati vso podporo krajevnim odborom in odsekom za trgovino in preskrbo pri obratnih odborih pri ugotavljanju števila potrošnikov in pridelovalcev. Vsi, ki so navezani samo na živalske nakaznice, naj ne pozabijo, da je njihova preskrba z živil, posebno še z maščobami, odvisna tudi od tega, v koliki meri bodo s prijavljanjem sebičnežev, ki krijejo zaloge raznih živil, na skrivaj koljejo prašiče itd., pomagali znižati število živalskih nakaznic.

DRUŠTVO ZA KULTURNO SODELOVANJE SLOVENIJE Z ZSSR IN LJUDSKA UNIVERZA
priredita
v počastitev velikega Lenina
ob 22 letnici njegove smrti
predavanje Ivana Bratka:
LENIN V ZGODOVINI
Predavanje bo v torek, 22. januarja, ob 8 zvečer v Frančiškanski dvorani.

FILM »LENIN OKTOBRA«

Dvoje sovjetskih filmov prikazuje življenje in delo velikega učitelja in voditelja proletariata, Vladimirja Iljiča Lenina: »Lenin oktobra« in »Lenin 1918. letac«.

Snov obeh filmov je zajeta iz zgodovinskega razdobja, v katerem se ni odločala samo usoda ruskega delavca in kmeta, marveč — in to vemo zagotovo — usoda proletariata vsega sveta.

Filmska zgodba o »Leninu oktobra 1917. letac« prikazuje življenje in delo Vladimirja Iljiča iz Oktobrske revolucije, ki je vzpostavila diktaturo proletariata in izročila vodstvo sovjetske države delavskemu razredu. Po svojem poteku se omejuje na čas od Leninevega skrritega povratka v Rusijo do juriša revolucionarnih delavcev, vojakov in mornarjev na Zimsko palačo, do začetka nove dobe Velike socialistične revolucije.

Revolucionarna obdobja so natrpna z dogodki. V takih časih utegne biti vsaka beseda, vsako, na videz nepomembno dejanje, usodno. Najti jedro, najgloblji smisel revolucije in na tej osnovi znati voditi in usmerjati množice v njihovem hotenju, zmorejo le najgenialnejši ljudje. Tak človek

je bil veliki Lenin. Filmska zgodba nam prikaže Vladimirja Iljiča kot preprostega človeka, ki živi sredi svojih ljudi trdo življenje, in kot genija, ki z vsako besedo daje smernice, program za najusodnejši boj v zgodovini človeštva.

Film je zgrajen po vernih zgodovinskih podatkih. Revolucionarni boj se v svojem skrajnem nasledku zgosti na boj med Smolnim, kjer je bil sedež Centralnega komiteta boljševikov, in Zimsko palačo, kamor so se zabarikadirali ministri klavrne vlade Kerenskega. Bistvo revolucionarnih oktobrskih dogodkov je prikazano nazorno in preprosto. Pred našimi očmi se zvrste velike osebnosti tedanjega časa in pisana družba izdajalcev: menjševikov, eserov, od Kamenjeva in Zinovjeva do vojakov tri in štiridesetih kontrarevolucionarnih bataljonov in bednih ministrov iz vlade Kerenskega.

Leninova izjava ob začetku oborožene spopada: »Večina ljudstva je za nas.« je bila pravilna ugotovitev, ki je odločila usodo sveta. Zavzetej Zimsko palače je bil prvi, odločilni korak na poti, po kateri stopa odtlej sovjetski proletarijat od zmage do zmage. Slede mu ljudstva ostalega sveta.

Lenin govori delavcem v Putilovskem zavodu oktobra 1917.

Film »Lenin oktobra« spada med največje filmske umetnine ne le sovjetske, marveč svetovne proizvodnje. Ni pa to zabavni film, marveč film, ob katerem moramo misliti, ob kate-

rem se moremo učiti razumevati svoj čas in se s svojim delom vanj vključevati. To pa je največja in najtežja naloga vsakogar izmed nas. France Brenk.

Nemški fašisti so v Beloruski socialistični republiki pobili 2,200.000 sovjetskih državljanov, 380.000 pa so odpeljali v suženjstvo

V Minsku se je pričel proces proti nacističnim zločincem

Minsk, 18. jan. (Tanjug) V Minsku se je pričela sodna razprava proti hitlerjevcem za strahovite zločine, ki so jih izvršili v Beloruski socialistični republiki. Obtoženi je 18 fašističnih zločincev: generalni poročnik nemške armade Richard, bivši poveljnik 286 zaščitne pehotne divizije; policijski general major SS-Brigadenführer Herf, bivši načelnik policije v Belorusiji in namestnik načelnika glavnega štaba v borbi proti partizanom; generalni major nemške armade Hermannsdorf, bivši komandant mesta Mogileva in mogilevskega utrjenega okrožja; policijski podpolkovnik Weissig, bivši poveljnik 26. policijskega polka; policijski kapetan Falk, bivši komandant bataljona 26. policijskega polka; major Moll, bivši poveljnik mesta Bobrujskega; kapetan nemške armade Lanhut, bivši namestnik načelnika taborišča št. 131 v Bobrujsku; Oberleitnant SS-komisar kriminalnega oddelka gestapa Koch, bivši načelnik varnostne policije v Orlu, Orsi, Borisovu in Sionimu; Burhard, bivši SS-Unterführer poveljništva v Bobrujsku; kapetan nemške armade Bitner, Sonderführer; bivši komandant poljedelskega poveljništva Bobrujskega rajona; kapetan nemške armade Hetze, bivši namestnik poveljnika bobrujske komandature; kapetan nemške armade Eik, bivši namestnik komandanta mesta Orse; bivši vojni uslužbenec nemške armade Mittman, Hess, Fischer, Hechtel, Hetorick in Rodenbusch.

Obtožnica pravi, da so nemški fašistični osvajalci po okupaciji Belorusije vršili množična iztrebljanja in mučenje sovjetskih državljanov v smislu načrtov in navodil zločinske hitlerjevske vlade in vrhovnega poveljstva nemške armade. Odpeljali so v nemško suženjstvo sovjetske državljane, rušili mesta, vasi, industrijska podjetja, šole, bolnice, poliklinike, znanstvene ustanove, muzeje in zgodovinske spomenike.

Izredna državna komisija je ugotovila, da so nemški fašistični osvajalci pobili več kot 2,200.000 sovjetskih državljanov in vojni ujetnikov ter odpeljali v nemško suženjstvo 380.000 ljudi; porušili in zažgali so 209 mest, med drugimi tudi prestolnico beloruskega ljudstva Minsk ter mesta Gomel, Polock, Vitebsk, Orsu, Borisov, Sluck in mnoga druga. Istočasno je porušeno in požgano 9.200 vasi in naselij. Nemški fašistični roparji so razrušili in odpeljali v Nemčijo 10.338 industrijskih podjetij, razrušili in oropali so 10.000 kolhozov, 92 sovjhozov; od prebivalstva so vzeli in odpeljali v Nemčijo 2.800.000 živine in 5.700.000 drobnice. Učencev je bilo 1.136 bolnišnic, poliklinik in ambulant, 1.085 delalšč, klubov, nižjih in višjih šol in muzejev.

Vai zločini so bili izvršeni po v naprej pripravljenem načrtu hitlerjevske vlade in vrhovnega poveljstva nemške armade, njihov cilj je bilo iztrebljenje in zaslužnjeje sovjetskega ljudstva in ropanje njegovih bogastev.

V sestavu kazenskih edinic so prišli v Rusijo tudi obtoženi hitlerjevci, ki so vršili svoje zločine pod poveljstvom generalnega komisarja Belorusije Kubeja, ki so ga partizani ubili, komandanta SS-čet in policije v Belorusiji Gruppenführerja Gottberga, ki se ni našel, komandanta armijske grupe »Center« generalfeldmaršala Buscha, komandanta SS-čet v zaščito ozadja armijske grupe »Center« generala von Schenkendorfa.

Eno izmed glavnih orodij pri zaslužnjevanju in iztrebljanju sovjetskih ljudi so bila koncentracijska taborišča, ki so jih ustanovili v Beli Rusiji v velikem številu in pod različnimi imeni: taborišča za evakuacijo, za vojne ujetnike, delovna taborišča itd.

Razen streljanja, obešanja, sežiganja živih ljudi so fašistični sadisti uničevali sovjetske državljane tudi z usmrtiljivo s posebnimi plinskimi napravami »dušegubkami«.

Hitlerjevski osvajalci so množično odvajali mirne sovjetske državljane in vojne ujetnike na suženjsko delo v Nemčijo,

pri čemer so se posluževali takšnih metod, da je pri prevozu v Nemčijo umiralo na deset tisočev sovjetskih ljudi. Veliko številu sovjetskih prebivalcev, ki so bili odpeljani v Nemčijo, je bilo prepuščeno umiranjem.

Ker so povsod srečavali odpor mirnih sovjetskih državljanov proti suženjskemu delu, so nemški fašistični zločinci, med njimi tudi obtoženi, pošiljali kazenske ekspedicije, ki so vršile množična streljanja, požiganja živih sovjetskih državljanov, med drugimi tudi starcev, žena in otrok, požiganja in pustošenja velikega števila vasi in naselij, ropanja, odvzem živine in druge imovine, ki so jo pošiljali v Nemčijo, itd.

Vsi ti zločini, izvršeni nad mirnim prebivalstvom, so se vršili v obliki borbe proti partizanom.

Zločini, ki so jih zakrivali obtoženci, predstavljajo nezasišeno kršenje vojnih pravil, ki so bila določena na mednarodnih konferencah ter rušenje običajnih pravnih norm in zločine proti človečnosti.

Priznanja zločinskega generala

Minsk, 18. jan. (Tass) Obtoženi Hermannsdorf je podal podrobno izpoved o delovanju njegovih enot od prihoda v Sovjetsko zvezo in o svoji lastni aktivnosti kot poveljnik mogilevskega utrjenega področja in mesta Mogileva. Takoj po svojem prihodu v Mogilev je izdal ukaz o prisilni mobilizaciji prebivalstva za gradnjo utrdb in dal v ta namen postaviti dve taborišči. Orožniki so naredili racije po trgih, hišah in cestah. Okoli tisoč meščanov so odgnali v taborišča. Na njegovo povelje so razstrelili 600 hiš in porušili vasi v bližini obrambne črte. Na njegovo povelje so bile v mestu porušene

tovarne, ki bi jih lahko uporabila napredujoča Rdeča armada.

Aprila 1944 je bila v glavnem stanu generala Buscha konferenca poveljnikov utrjenih področij, na kateri je bilo sklenjeno, da se okoli utrjenih področij ustanovijo varnostni pasovi in da se iz teh pasov »civilno prebivalstvo odstrani«. Na tisoče civilistov je izgubilo svoje domove in bilo izpostavljenih bedi, mučenju in pobijanju. Na Hermannsdorfovo povelje so se izvršile tri kazenske ekspedicije, ki jih je spremljalo klanje civilistov. Nekaj ljudi je bilo postreljenih, ostali pa odpeljani v nemška koncentracijska taborišča. Sodišče je ugotovilo da je Hermannsdorf odredil streljanje ujetih častnikov Rdeče armade. Na njegovo povelje je bilo 10.000 sovjetskih državljanov prisilno odpelanih v nemško suženjstvo. Za svoje krhavo početje na ozemlju Sovjetske zveze je obtoženec od hitlerjeve vlade dobil več visokih odlikovanj.

V odgovoru na vprašanje tožilca je Hermannsdorf izpovedal, da je skupno z drugimi nemškimi generali in admirali posejal višje politične tečaje, v katerih so Keitel, Rosenberg, Himmler in Hitler nastopali kot lektorji. Hermannsdorf je bil eden izmed maloštevilnih generalov, ki so zvedeli za Hitlerjev ukaz o izdajskem napadu Nemčije na Sovjetsko zvezo deset dni pred napadom.

Priča cerkveni starešina Radžinovič je izpovedal, da so bili prebivalci prisiljeni k delu na konstrukcijo mogilevskega utrjenega področja, dokler niso popolnoma omagali. Tiste, ki so bili preslabotni za delo, so jih enostavno postrelili ali poslali v taborišča smrti v Nemčijo. Priči Rjabcev in duhovnik Agejev sta navedla številne primere, kako so hitlerjevci klali civiliste v Mogilevu.

Načrte silne skupaj so kovali...

zdaj v celici vsak zase jih končali... (iz »Pravde«)

Pismo Georgija Dimitrova perniškim partizanskim delavcem

Sofija, 18. jan. (Tanjug). Glavni tajnik bolgarske delavske partije (komunistov) in voditelj bolgarskega ljudstva Georgij Dimitrov je poslal okrajnemu partizanskemu zborovanju perniških rudarjev sledeče pismo:

»Dragi tovariši! Ker na žalost ne morem osebno prisostvovati vašemu letnemu okrajnemu zborovanju, vam pošiljam svoje prisrčne bratske pozdrave z najboljšimi željami.

Vloga vaše partijske organizacije je posebno važna. To je organizacija komunistov v enem izmed najvažnejših državnih podjetij našega narodnega gospodarstva. Od zdrave partizanske visoke zavesti, enotnosti, železne discipline in od organiziranega političnega in prosvetnega dela partijske organizacije med perniškimi rudarji zavisi v največji meri proizvodnja premoga, ki je neobhodno potrebna za transport, industrijo in vse gospodarsko življenje dežele kakor tudi za preskrbo z gorivom družbejnih ustanov, bolnic, porodnišnic, šol, dečjih domov in ostalega prebivalstva. Za vas mora biti to visoka partijska in narodna čast, da izpolnjuje to vlogo vaše partijske organizacije. Ona mora biti navdihovalec, organizator ter mora razvijati vse

akcije rudarske zveze, mladine in žen v perniškem rudniku za čim večjo proizvodnjo, za povečanje navdušenja pri delu, za tekmovanje in udarništvo, kakor tudi za izboljšanje gmojnega in kulturnega stanja rudarjev in njihovih družin. Zato pa je neobhodno potrebno, da je tudi sama partijska organizacija vedno na svojem mestu. Neobhodno je, da bodo tudi sami komunisti vedno v prvih vrstah slavnega perniškega proletariata in dajali najboljši zgled za disciplino in spoštovanje partijske komunistične morale. Neobhodno je potrebno, da vodijo vedno boj proti nestalnosti dela, proti svojevlejnemu zapuštanju premogovnikov, proti nadaljevanju fašistične preteklosti, nerednosti in neodgovornosti, proti birokratizmu pri delu in proti izmikavanju svoje proizvodnje in domovinske dolžnosti do naše nove ljudske države.

Prepričan sem, da bo okrajno partijsko zborovanje strogo pregledalo in kritično razpravljalo o dosežanih napakah in obstoječih nedostatkih, in iz tega izvajalo praktične logične zaključke in s tem doprineslo k dvigu na zadovoljujočo višino našega proletarskega Pernika, ki je ponos delovne Bolgarije, ki jo vodi Domovinska fronta. Čvrsto vam stiskam roke.»

Francoski reakcionarni listi proti sporazumu med komunisti in socialisti

V francoski radikalno-socialistični stranki so se izoblikovale tri struje

Pariz, 18. jan. (Tanjug) Pierre Hervert piše v uvodnem članku lista »Humanité«: »Reakcija je vznemirjena. Listi »Mondes«, »Croix«, »Combat« in nekateri drugi dajejo, vsekakor iz strahu, številne svete našim socialističnim tovarišem.

Hervert dalje opisuje »dramatične tirade« Francosa Mauriac, ki jih je objavil v listu »Figaro«, o »nesreči«, ki bi jo predstavljala sporazum med socialisti in komunisti, ter pravi:

»Z odkritimi besedami povedano: François Mauriac poziva socialiste, da bi se borili za njegov svet, da bi postali lahka konjenica križarske vojne proti Sovjetom. Umreti za Trapezunt, umreti za četnike Draže Mihajlovića, umreti za poljske fašistične plemiče, za angleške interese v boju za Standard Oil, umreti za madžarske fevdalce! Kako sijajna križarska vojna v imenu obrambe vesti, obrambe človeških pravic in pravic malih narodov! Smatramo, da je vse to smešno. Govorimo o svoji državi, o njeni gospodarski povzdigi, o njenih naporih, da ustvari demokratične ustanove, ki odgovarjajo našemu narodnemu geniju! Govorimo o nalogah, ki so nam jih poverili naši volivci, a na prvem mestu o sprejetju prave demokratične ustave.«

Ob zaključku članka Hervert piše: »Naj Mauriac pojezi na križarsko vojno, toda naj nas, socialiste in komuniste pusti, da delamo za dosego neobhodnega sporazuma, ki predstavlja upanje celokupne republikanske države. Naj nas pusti, da skupno damo Franciji ustavo, ki si jo želi ljudstvo!«

Pariz, 18. januarja. Tass poroča. Dne 13. januarja se je pod predsedstvom Herriota končalo posvetovanje predsednikov in tajnikov krajevnih organizacij radikalno-socialistične stranke, ki je trajalo 2 dni in na katerem so obravnavali vprašanje reorganizacije stranke.

Kakor poročajo, se je pokazalo, da so se po porazu pri oktobrskih volitvah v stranki izoblikovale tri struje:

1. Skupina desničarskih radikalov s Hippolytom Duceom na čelu se je izrazila za ustanovitev nove »liberalne protimarksistične stranke«, pri čemer naj bi se radikali združili z demokratično zvezo (Alliance Democratique) ter drugimi desničarskimi skupinami.

2. Skupina radikalov Dreifussa, Schmidta, Jacquesa, Ceiserja in drugih, ki so v sestavi »Združenega gibanja francoskega preporoda«, je za zblizanje radikalno-socialistične stranke z levičarskimi demokratičnimi organizacijami.

3. Precejšnja skupina aktivnih delavcev stranke je za samostojen obstoj radikalno-socialistične stranke s pogojem, da se obnovijo vodilni kadri.

Po dvodnevnih razpravljajih je posvetovanje na temelju obstoječih podat-

kov sprejelo vrsto sklepov, ki predstavljajo poskus, da se spravijo v sklad z letve vseh treh struj.

Prvo posvetovanje je odobrilo sklep vodstva stranke, da ne sodelujejo v vladi. To predstavlja opozorilo za ministra prosvete radikala Jacobia, ki je vstopil v vlado brez dovoljenja izvršnega urada radikalno-socialistične stranke; v primeru, ako ne izstopi iz vlade, bo na prvem kongresu stranke predlagano, da se izključi iz stranke.

Na drugem posvetovanju je bilo v enem izmed sklepov rečeno, da je radikalno-socialistična stranka pripravljena podvzeti pobudo za ustanovitev bloka republikancev, ki bo združil vse Francoze, za katere »predstavlja svoboda največji zaklad«. Ta sklep ne obsoja onih elementov radikalne stranke, ki sodelujejo s Komunistično partijo, toda hkrati dovoljuje tudi sodelovanje z desničarskimi republikanskimi skupinami.

Tretje posvetovanje je potrdilo prejšnji program radikalno-socialistične stranke: ukinitve državnega financiranja cerkvenih šol, poddržavljenje glavnih gospodarskih panog s pogojem, da se da imetnikom delnic popolno odškodnino, likvidacija vichyske zakonodaje in sodelovanje radikalno-socialistične stranke v »zastopstvu levičarskih strank«. V sklopu posvetovanja se pa kljub temu pripominja, da bo radikalna stranka sodelovala v »zastopstvu levičarskih strank« zaradi zaščite svojega lastnega programa.

Na posvetovanju so izbrali izvršno komisijo 15 članov, ki naj rešijo vprašanje reorganizacije stranke in obdelajo vprašanja izboljšanja njenega upravnega aparata in povečanja njene propagande. V komisiji so Herriot, Mazet, Quai, Bastide, Marc Richard in drugi. Daladier ni niti prisostvoval posvetovanju, niti ni prišel v sestavo nove komisije.

Sovjetski opolnomočeni minister Čuhahin pri predsedniku albanske vlade

Tirana, 18. jan. (ATA). V soboto, 12. januarja, ob 11. uri je predsednik albanske demokratične vlade generalni polkovnik Enver Hodža sprejel v avdienco opolnomočenega ministra in izrednega poslanika Sovjetske zveze v Albaniji gospoda Dimitrija Čuhahina. Avdienca je potekla v ozračju iskrenega prijateljstva in razumevanja.

Vorošilov se je vrnil v Budimpešto

Budimpešta, 18. jan. Tass poroča, da se je 14. januarja vrnil v Budimpešto predsednik zavezniške nadzorstvene komisije v Madžarski, maršal Sovjetske zveze Vorošilov.

IZ SOVJETSKE ZVEZE

Na partijskih zborovanjih se obravnavajo vprašanja agitacije

Proletarske delavnice, kjer se pripravljajo lokomotive, so eno najstarejših podjetij Leningrada. Prošlost teh delavnic je slavná povest o tem, kako so se skozi mnoga desetletja oblikovale in utrjevale bojne tradicije njihovega boljševiškega kolektiva. Oni dan so se zbrali boljševiki teh delavnic, da bi se pomnili o svojih nalogah v zvezi z volitvami v Vrhovni Sovjet ZSSR.

Na zborovanju je poročal sekretar volodarskega rajonskega komiteta VKP(b) tovariš V. Kolobaškin. Sekretar rajonskega komiteta je obravnaval posebnosti sodanje volivne kampanje. Med volivci volodarskega rajona je 12.000 mladih državljanov, ki bodo prvi volili. Volitev se bo udeležilo tudi mnogo družin, ki jih je Rdeča armada osvobodila izpod nemškega jarma, ki so bile dolgo odrezane od sovjetske domovine. Evo, zakaj — je poudaril poročevalec — mora biti organizacijsko pojasnjevalno in propagandno delo partijskih organizacij posebno temeljito in zakaj mora zajeti najrazličnejše sloje volivcev.

Toda velik del članov Partije, vključno s partijskimi organizacijami našega rajona, nima izkušnje v pogledu sodelovanja v velikih masovno-političnih kampanjah. Saj je dobra polovica članov rajonske partijske organizacije stopila v Partijo med vojno. Malone polovica sekretarjev osnovnih partijskih or-

ganizacij med prejšnjimi volitvami še ni bila v Partiji.

Treba je — zaključuje sekretar rajonskega komiteta — osredotočiti zanimanje in silo vseh partijskih, sovjetskih, sindikalnih in komsomolskih organizacij rajona na priprave za volitve.

Kaka nas še ogromno dela. Vsak volivec mora biti poučen o volivnem zakonu. Slehernega delovnega človeka je treba poučiti o velikih načelih stalinske ustave in perspektivah četrte petletke.

V diskusiji se je prvi oglasil k besedi mladi komunist tovariš Sistonov. Povedal je nekaj o svojih izkušnjah z agitacijsko-masovnega dela.

Med blokado je bila povzročena našemu rajonu ogromna škoda in njegovo prebivalstvo mora zdaj prenašati mnoge težkote. Mi, agitatorji, ne skušamo prikrievati teh težkoti, ki so po vojni neizogibne. So pa tudi drugačne težkote, ki bi jih bilo lahko že odstranili, če bi se poglobili v potrebe delovnih množic. Naj omenim nekaj primerov. V stanovanjskem bloku št. 13 ni bilo razsvetljave in stanovalci so rajonske organizacije dolgo zaman prosili, naj jim pomagajo. Naši agitatorji, da so po vseh stanovanjih zagorele luči. V neki drugi hiši so naši agitatorji ugotovili, da stanujejo ljudje v mrzlih, skoraj nekurenih stanovanjih. S tem vprašanjem smo stopili pred delavniško partijsko orga-

nizacijo in ona je vztrajala na tem, da mora dobiti hiša tri tone premoga. Volivci so že po prvih dneh našega dela spoznali, da agitator ne govori samo, temveč da tudi dela.

Pozornost so vzbudile na zborovanju besede starejšega delavca proletarskih delavnic tovariša Jakovljeva, ki je sve-toval agitatorjem, naj v pogovorih z mladimi volivci večkrat pripoveduje o tem, kako je živel delavec v carski Rusiji.

»Oni dan.« je dejal, »sem prišel v skupno bivališče, kjer stauujejo dečki.«

Kakšna vprašanja so zastavljali? Najprej so dejali: »Čvi ste v mladosti gotovo dobro živeli?« Odgovoril sem jim, da je živela mladina v omih časih vedno v strahu pred nezaposlenostjo in da ni imela možnosti učiti se. Ali se pa zdaj kdo boji, da bo ostal brez dela? Potlej sem primerjal kilavo carsko ustavo, kakor smo jo takrat imenovali, z ustavo sovjetske države. Povedal sem jim, kako so v carski Rusiji tekale volitve. Med glasovanjem je stal pri volivcih orožnik in jim kazal, kako in za katero listo se glasuje. Vse to bi morala naša mladina dobro vedeti.

Vodja delavnic tovariš Jakovljev je govoril o konkretnosti agitacije. »Na primerih svoje delavnice in rajona naj mladina spozna zgodovino borbe in zmag naše Boljševiške partije,« je dejal. »Čelo mnogi priletni delavci ne vedo, da so bile te delavnice do sovjetske oblasti v bistvu nekoliko večje obrtniško podjetje, ki so v njem popravili mesečno dve ali tri lokomotive. Pred vojno so pa Proletarske delavnice, opremljene z vsemi pridobitvami tehnike, popravile vsak mesec 30 in še več

lokomotiv. Mladina ne pozna bojnih tradicij kolektiva v naših delavnicah, ki, kakor tudi druga leningradska podjetja, v najtežjih časih blokade niti za en dan niso prenehale delati; v njih so se popravljali oklopni vlaki in izdelovala bojna oprema.

Stalinska petletka bo zagotovila delavcem nov razmah,« je dejal tovariš Jakovljev. »Do leta 1950 bo naša skupna proizvodnja za 35% preokročila predvojno iz leta 1940. Pripravlja se znatno izboljšanje gmojnega položaja delavcev. Zadostuje omeniti, da je določenih za gradnjo delavskih stanovanj 25 milijonov rubljev.«

Slednjič se je oglasil k besedi sekretar delavniškega partijskega komiteta tovariš Jenisejev. Povedal je, da je bil delavniški kolektiv med domovinsko vojno obnovljen do treh četrtin, da je v njem zdaj 570 mladih volivcev, ki se bodo prvi udeležili volitev v Vrhovni Sovjet ZSSR. Mnogo delavcev je prispelo iz daljnih oblasti Sovjetske zveze in oni ne poznajo slavnih revolucionarnih tradicij delovnih množic Leningrada.

»Boljševiki,« je dejal sekretar partijskega komiteta, »ne smejo prikrievati težkoti, stoječih na naši poti. Komunisti-agitatorji morajo pojasniti delovnemu ljudstvu, da bo dosegla naša domovina s premagovanjem po vojni povzročenih težkoti mnoge velike zmage.«

Zborovanje se je zavleklo do pozne noči. Diskusija je pokazala, da se komunisti zavedajo odgovornih nalog, stoječih pred partijsko organizacijo delavnic v zvezi z volitvami v Vrhovni Sovjet ZSSR in da jih bodo znali po boljševiško izpolniti.

Vjazma se obnavlja

Fašistični zločinci so bili do tal razdejali mesto Vjazma, ki v njem ni ostala cela malone nobena hiša. Kar je bilo ostalo živih prebivalcev, so se morali stiskati v kleteh inv zemljo izkopanih brologih. Sovjetska vlada pomaga pri obnovi mesta. Vjazma je bila vključena v število 15 mest, ki bo njihovi obnovi posvečena posebna pozornost. Za gradbena dela v letu 1946 je bilo določenih 20 milijonov rubljev. Zazidane bo 15.000 kv. metrov stanovanjske površine, poleg tega bo pa zgrajenih šol za 1600 učencev in vodovod. Nedavno je bil sklican plenarni vjazmškega mestnega komiteja RKP(b), ki je določil konkretne ukrepe v pogledu obnove mesta. (Nadaljevanje)

15.000 pudov rib preko načrta

Kolektiv Grozenskega oblastnega ribjega trusta, ki ima ob Kaspiskem morju več tvornic, je predčasno ustvaril letni načrt. Nalovili in konservirali so 158.000 pudov rib. Velike uspehe so dosegli mnogi kolhozniški ribarskih zadrug. Fedosij Bondarenko, Aleksander Krot in Sergej Bistriki iz kolhoza »Rdeči ribič« so izpolnili po dve letni normi; nalovili so 1.600 pudov rib. Dekleta ribarske brigade Žohova iz kolhoza »Rdeči jabor« so izpolnila načrt za četrto četletje nad 273%. V proslavo volitev v Vrhovni Sovjet ZSSR so se ribiči zavezali, da bodo v decembru nalovili več tisoč pudov rib preko letnega načrta. V 19 dneh decembra je oddal trust državi preko letnega načrta 15.000 pudov rib.

OBVESTILA

PRIJAVA TERJATEV V ČESKOSLOVANSKI KAKOR TUDI VREDNOSTNIH PAPIRJEV ČESKOSLOVANSKE LASTNINE ALI IZVORA

Pozivamo vse osebe in ustanove, da do 15. februarja t. l. vložijo pri najbližjem sedežu Narodne banke pisemne prijave terjatev in vrednostnih papirjev v Českoslovaški, s sledečimi podatki:

1. Višino hranilnih vlog ali terjatev po računih (posebno tekočih) pri denarnih zavodih na ozemlju Českoslovaške, s točno označenim imenom in krajem denarnega zavoda, stranjo glavne knjige, številko oziroma folijom, kakor tudi imena in znake na katere glasi hranilna knjižica ali račun.

2. Življenjska zavarovanja pri privatnih zavarovalnih družbah na ozemlju Českoslovaške, v kolikor so ta zavarovanja bila veljavna na dan 15. XI. 1945., z navedbo imena družbe, številke zavarovalne police, znoska zavarovanja (višine letnih donosov, kakor tudi imena in rojstne podatke zavarovane).

3. vrednostne papirje vseh vrst (delnice, kupone, talone, obveznice vseh vrst, zastavnice, kukse, javna posojila, blagajniške zapise in dr.) z navedbo vrst in številkih teh vrednostnih papirjev, ne oziroma se na njihov izvor, če se ti vrednostni papirji nahajajo na ozemlju Českoslovaške.

4. vrednostne papirje navedene pod 3), če se ti nahajajo v naši državi pa so lastnina pravnih ali fizičnih oseb z domicilom v Českoslovaški, kakor tudi naših državljanov, ki bivajo v Českoslovaški več kot leto dni. Prijave za ta slučaj bodo vložile osebe, ki hranijo te vrednostne papirje.

5. vrednostne papirje českoslovaškega izvora, ki se nahajajo v naši državi, ne oziroma se na državljanstvo njihovega lastnika. Vsaka prijava mora vsebovati tudi osebne podatke lastnika terjatev ali vrednostnih papirjev (ime, priimek, rojstne podatke, naslov, narodnost in državljanstvo).

Iz Devizne direkcije Narodne banke

NARODNA VLADA SLOVENIJE - MINISTRSTVO ZA LOKALNI PROMET

je v Uradnem listu št. 44 od dne 5. XII. 1945 razpisalo javni natečaj za idejne osnutke novega poslojpa Avtopromotev ter objavilo tudi članke razsodišča.

V sestavi razsodišča so pa morale nastopiti gotove izpovede, zaradi česar objavljamo, da sestavljajo razsodišče sledeči tovariši: Ferfolja Ermin, pomočnik ministra MLP; Ing. Stolfa Josip, šef cestno-prometnega oddelka MLP; dr. Gračner Jože, v. d. načelnik občega oddelka MLP; Kožar Jernej, šef tehničnega oddelka MLP; Ing. Zalokar Ivan, tehnični referent MLP; Ing. arh. Tomažič France, ministrstvo za gradnje; Ing. arh. Sever Milan, Tehnična srednja šola; Ing. arh. Mušič Vlado, ministrstvo za gradnje; Ing. arh. Černivec Josip, ministrstvo za gradnje; Ing. arh. Rože Jože, šef kabineta pri Predsedstvu NVS; Ing. Lapajne Svetko, ministrstvo za gradnje; Ing. Bloudek Stanek, privatni inženir.

Poročevalci: arh. Spinčič Ivo, MLOO, Ljubljana.

Predsednika razsodišča izvolijo člani razsodišča z večino glasov.

POGREŠANI OTROCI IZ TABORISČ

Mnogo tisoč slovenskih družin je nemški okupator s pomočjo naših izdajalcev odpeljal v daljna taborišča, kjer so živeli v najtežjih življenjskih prilikah. Družine so se porazgubile. Starše so poslali na delo, otroke so pa dali v nemška vzgojvališča, kjer niso imeli nobene zveze s svojimi roditelji.

Ob kapitulaciji Nemčije so bili roditelji repatriiranci, ne da bi mogli, kljub vsem naporom kaj izvedeti o svojih otrokih. Najhujše zlo je pa to, da so bili otroci v nemških vzgojvališčih povsem odtujeni, zlasti najmlajši ne znajo niti besede slovensko. Za veliko število otrok ni nikakih podatkov in čeprav vemo, da so Slovenci, ne moremo ugotoviti njihovega porekla.

Da se omožki rešitev tega težkega vprašanja, pozivamo vse starše, ki pogrešajo še iz nemških taborišč svoje otroke, da čimprej pošljejo pristojnim okroglim ljudskim odborom svoje osebne podatke (ime in naslov), kakor tudi podatke otrok (ime, rojstni kraj in datum). Navedejo naj vse, kar vedo o njihovem bivališču v Nemčiji. Isto velja za starše, katerih otroci so na Madžarskem.

Zaprošene podatke je treba oddati do konca meseca februarja.

POJASNILO

glede izvajanja nadzorstva nad izvozom in uvozom

(Po pravilniku, ki je bil objavljen v Uradnem listu FRLJ z dne 9. novembra 1945)

1. Uvoz vseh vrst blaga iz inozemstva in izvoz iz inozemstva se smeta opravljati samo z uvoznim oziroma izvoznim dovoljenjem, ki ju izdajo »Uprava za zunanjo trgovino« pri ministrstvu za trgovino in preskrbo v Beogradu oziroma njeno predstavništvo v Ljudskih republikah za Slovenijo in Ljubljani - Beethovnova 10).

2. Brez uvoznega oziroma izvoznega dovoljenja carinarnice ne smejo dovoliti uvoza oziroma izvoza blaga.

3. Izjemno se sme opravljati brez omenjenega dovoljenja uvoz oziroma izvoz samo a) vojaškega materiala, ki se uvaža oziroma izvaža z dovoljenjem ministrstva narodne obrambe in b) potniške priljage, ki je namenjena neposredno osebnim potrebam potnika.

Z ozirom na to odredbo je vse blago, ki se uvaža oziroma izvaža v inozemstvo, tudi v zono »B« ali iz nje, zavezano kontroli uprave za zunanjo trgovino, ne glede na to, če uvoz oziroma izvoz vrši državni, združni ali privatni sektor.

Ljubljana, dne 18. I. 1946. St. 217.

Iz carinskega inspektorata v Ljubljani

TELEFONSKI IMENIK ZA LETO 1946

Direkcija pošte, telegrafa in telefona javlja, da pripravlja izdajo telefonskega imenika z l. 1946. Vse telefonske naročnike, ki v zadnjem imeniku niso bili vpisani ali katerih vpis je bil pomotoma nepopoln ali nepravilen vabimo, da to takoj javijo pisмено ali telefonično poštni direkciji.

FIZKULTURA

Državno smuško prvenstvo v alpski kombinaciji v Guštanju

V dneh 2.-3. februarja 1946 se bo izvedlo v Guštanju državno prvenstvo v alpski kombinaciji.

Da bo tehnična izvedba tekmovanj čim popolnejša, je potrebno, da vsa fizkulturna društva in ostale organizacije pravočasno prijavijo število tekmovalcev in gostov. Prijave za prenočišča in hrano, ki naj dosepejo najkasneje do 28. jan. 1946, sprejema Fizkulturno društvo Guštanj. Opozarjamo pa, da je treba tekmovalce, ki se hočejo udeležiti tekmovanj, prijaviti FOS-u.

Vsi tekmovalci in gostje naj prinesejo s seboj oedejo, jedilni pribor in jedilno posodo.

Komite za izvedbo drž. smuških tekmovanj v alpski kombinaciji.

Dnevne vesti

Dražba kož divjadi na velesojmu bo 28. januarja 1946. Pošljite nemudoma kožuhovalo na naslov: »Divja koža« Velesojem, Ljubljana.

V pisarni Združenja vojnih invalidov Gosposvetska cesta 2-I. naj se takoj zgledajo vsi demobilizirani invalidi iz NOV in invalidi iz vojne 1914-1918, ki prejemajo invalidnino in imajo ostalo državno zaščito ter stanujejo v okrognem mestu Ljubljana, da jih prijavimo za dodatne živilske nakaznice. Pisarna posluje permanentno od 8. ure do 18. ure (do 20. t. m.).

Invalide iz NOV, ter invalide in vojne vdove iz prve svetovne vojne iz Ljubljane in okolice vabimo na občni zbor Združenja vojnih invalidov, ki se bo vršil v nedeljo, dne 20. t. m. v Ljubljani ob 9. uri zjutraj v frančiškanski dvorani.

V zvezi z razstavo tiska OP, ki bo na začetku februarja v Ljubljani, prosimo vse tiste, ki imajo fotografije naših tiskarn in tehnik, izvenljudbanske literature iz prvih let naše borbe ali kakršne koli predmete, ki so v zvezi z našim tiskom v Sloveniji, da to posodijo za čas razstave Propagandni komisiji pri IOOF. V kolikor bi bilo pošiljanje po pošti neprikladno, prosimo lastnike, da sprostijo svoj naslov z oznako materiala na Propagandno komisijo pri Izvršnem odboru OF, Ljubljana, Erjavčeva 12.

Radio Ljubljana prireja komorni koncert Tržaškega godalnega kvarteta v ponedeljek, dne 21. januarja 1946 ob 20. uri v veliki dvorani Trgovskega doma. Na sporedu so skladbe Beethovna in Smetane. Člani kvarteta: Simone Baldassare, I. violina, Samuel Harry, II. violina, Luzzatto Sergio, viola, Gasperini Nereo, cello. Vstopnice in predprodaji v trafikih Sever, Se-Selenburgova ulica. Cene od 20 do 8 din.

Transfuzijska postaja v SAB. Prosimo, da se sigurno javijo na naši postaji čimprej tovarišice: Jaro Mihela, Zarnikova 19, Završnik Zinka, Hrušica 35, Vidova Ana, Krmačina - Metlika, Vidova Marija, Krmačina - Metlika.

Uprava moške bolnice v Novem mestu obvešča vse obiskovalce bolnikov, da je do nadaljnjega čas obiskov omejen na ponedeljek, četrtek in nedeljo od 12-14 ure popoldne. Le izjemoma se bodo izdajala dovoljenja najožjim sorodnikom smrtno obolelih oseb. Ta odredba je izdana za to, da bo uprava bolnice mogla izvršiti najnujnejša očiščevalna dela, kar naj prizadeje upoštevajo ter se ravna po določbah te objave.

Krajevni odbor zveze delavcev in namočevancev denarnih, združenih in trgovskih podjetij priredi v sredo, dne 23. januarja 1946 ob 17.30 uri v veliki dvorani ESZDNS proslavo Lenineve smrti in opozarja vse podružnice, da obvestijo svoje člane, da se te proslave sigurno udeležijo. - Odbor.

Podružnica oblačilnih delavcev Ljubljana sklicuje izredni članski sestanek dne 21. I. 1946 ob pol 20. uri v mali dvorani Del. zbornice Čopova c. 1.

Na tem sestanku bomo razpravljali o pripravah in izvedbi volitev delav. zaupnikov po naših obratih. Oblačilni delavec, zavodajte se važnosti volitev delavskih zaupnikov, udeležite se sestanka polnoštevilno. Odbor

Popravek voznega reda na avtobusni progi Crna-Prevalje. Zaradi slabše ceste na odseku Prevalje-Dražogorje odpade avtobusna vožnja, ki je bila predvidena po novem voznem redu veljavno od 19. januarja 1946.

Opozarjamo vse abonente za novi red SD, da naj takoj dvignejo izkaznice pri Krajevnem medstrokovnem svetu, Masarykova c. 14-I. desno, ker v torek 22. I. je že prva predstava za novi red SD.

Juristi! Množični setanek vseh juristov se bo vršil dne 21. januarja ob 19. uri zvečer v sobi 90. Debatna o vseh problemih fakultete in o volitvah v odbor DSJF. Udeležba obvezna! - Odbor DSJF.

Sadrsarska podružnica Ljubljana - VIŠ priredi v nedeljo dne 20. januarja 1946 ob pol 10. uri popoldne v osnovni šoli svoj redni letni občni zbor. Člani in prijatelji vabljani.

Tovariši iz IX. brigade, I. bataljon 2. četa, ki jim je kaj znanega v Dušanu Vrljičiču, partizanu iz Bojanec v Beli Krahini, ki je padel ali pa je bil ujet 2. jun. 1944 pri Mirni peči, prosim, da to sporočite na naslov: Ljuba Vrljičič, Bojanec 26 Bela Krahina.

F. D. Razlag, Brežice, sklicuje za četrtek 21. I. 1946 ob pol 8. uri zvečer redni občni zbor v veliki dvorani Narodnega doma v Brežicah. Dnevni red oblačen. - Odbor.

Zdravstveni odtok MLO. Zdravniško nedeljsko dežurno službo opravlja od sobote dne 19. t. m. popoldne do ponedeljka dne 21. t. m. do osme ure zjutraj mestni zdravnik dr. Rus Mavričij, Miklošičeva cesta 6, tel. 21-35.

OBVESTILO

Nabavljalna in prodajna zadruga z. o. j. v Ljubljani obvešča svoje člane, da se vršijo članski sestanki:

dne 21. I. 1946 za poslovalnico Vodnikov trg 5, ob 20. uri zvečer v Invalidskem domu, Dolničarjeva ul. 4 (Semenišče),

dne 21. I. 1946 za poslovalnico Šmartinska c. 3, ob 20. uri v spodnji dvorani na Taboru.

dne 22. I. 1946 za poslovalnico Bleiweisova c. 35 (Šiška-kolodvor) ob 20. uri v gostilni Lasan na Vovčikovih cestih.

Vabimo vse člane, da se teh sestankov polnoštevilno udeležijo.

OBJAVA

Na vodstvo papirnice Vevče, kakor tudi na tovarniški odbor OF in na podružnico ESZDN stalno prihajajo prošnje za namestitve v papirnici Vevče.

Sporočamo vsem interesentom, tako uradnikom, delavcem kakor tudi vajencem, da so vsa službena mesta v papirnici Vevče zasedena in da na nova namestitve ni misliti. Zato ne vlagajte tozadevnih prošnji, ker s tem povzročate samo brezplodno delo.

OBCNI ZBOR

Udruženje vojnih invalidov in ostalih vojnih žrtv za okraj Črnomelj bo imelo svoj redni občni zbor, dne 20. I. 1946, v domu Ljudske prosvete v Črnomlju. Pričetek zbora ob 8. uri zjutraj.

ZAHVALA RKS

V »Todu RK« je podprlo akcijo RKS za lajšanje vojnih posledic toliko darovalcev, da se ne moremo vsakemu posebej zahvaliti. Na željo nekaterih odborov RKS bomo priobčevali imena darovalcev v »Vestniku GO RKS«, da s tem razbremenimo dnevno časopisje.

Vsem dobrotnikom pa se na tem mestu najprimerneje zahvaljujemo v imenu onih, katerim je pomoč namenjena.

VZPOSTAVITEV KROZNE AVTOBUSNE PROGE PTUJ-SV. BOLFENK-PTUJ

Dne 21. januarja bo vzpostavljena krožna avtobusna proga Ptuj-Sv. Bolfenk-Ptuj.

Ob ponedeljkih, sredi in petkih bo avtobus vozil iz Ptuja ob 7.00 skozi Gerlince (7.50), Sv. Bolfenk (8.10), Janeževce (8.30) ter se vračal ob 8.45 v Ptuj. Iste dnevo bo vozil (v obratni smeri) s popoldansko vožnjo po sledečem voznem redu: Ptuj (odhod ob 12.30) Janeževci (12.45), Sv. Bolfenk (13.10), Gerlince (13.30), Ptuj (prihod ob 14.15).

Ob torkih, četrkih in sobotah bo odhajal avtobus iz Ptuja ob 7.00 v smeri Janeževce (7.15), Sv. Bolfenk (7.40), Gerlince (8.00) ter se ob 8.45 vračal v Ptuj. Iste dnevo bo pri popoldanski vožnji odhajal iz Ptuja ob 12.30 (v obratni smeri) skozi Gerlince (13.20), Sv. Bolfenk (13.40), Janeževci (14.00) ter se ob 14.15 vračal v Ptuj.

Ob nedeljah in cerkvenih praznikih avtobus ne bo obratoval.

SPREMEMBA VOZNEGA REDA NA AVTOBUSNI PROGI PTUJ-ZAVRČE

Od 21. januarja t. l. dalje bo vozil avtobus ob 5.45 iz Zavrč skozi Leskovec (6.24) ter prihajal v Ptuj ob 6.55.

V primeru, da bi bila cesta v zimskem času preko Okiča neprevozna, bo odhajal avtobus šele ob 6.00 iz Zavrč ter peljal skozi Markovec v Ptuj, kamor bo prihajal ob 6.45.

VSEM OKRAJNIM ODDELKOM ZA LJUDSKO PROSVETO.

V nedeljo dne 20. t. m. se vrši v Obrtnem domu ponovni tečaj za gledališko sminkanje. Tovariši in tovarišice, ki v prvem tečaju niso prišli na vrsto, naj pridejo v nedeljo. S seboj naj prinesejo denar za sminko. Tečaj priredi ministrstvo za prosveto.

Isto nedeljo dne 20. t. m. se vrši v risalnični realni gimnaziji insecencijski in popoldne kratak režiserski tečaj. Tečajniki naj prinesejo s seboj barvne evinčičke ali akvarele in risalni papir. Tečaj se prične takoj po prihodu vlakov. Drugi tečaj priredi Celjska okrajna ljudska prosveta. SAH.

DRSALNI TEČAJI

Vsi dijaki in dijakine ljubljanskih srednjih šol, ki so se prijavili za drsalne tečaje in so pouka prosti, dopolnine naj se javijo v ponedeljek 21. t. m. ob 9. uri pred drsalniščem pod Cekinovim gradom na Celovški cesti z drsalno opremo.

Tisti pa ki so pouka prosti, popoldne naj se javijo isti dan na istem mestu ob 15. uri. Vsa nadaljna navodila se bodo izdala na drsalnišču. Vsi morajo prinesiti s seboj dovoljenje staršev za obisk tečaja.

Istočasno naj pridejo skupno s svojimi dijaki tudi učitelji telesne vzgoje.

PRESKRBA

DELITEV KRVAVIC

Obveščamo potrošnike okrognega mesta Ljubljana, da se za soboto 19. t. m. določena delitev krvavic zaradi tehničnih ovir odloži.

Porabna doba za ribje konzerve od zadnje delitve se s soboto 19. t. m. zaključuje. Meso za bolnike na bolnišni nakazila se deli potrošnikom v soboto, dne 19. t. m.

DODATKI ZA JANUAR ZA DELAVCE PRI TEŽKIH DELIH

Z veljavnostjo od 1. januarja 1946 so se preimenovali sedanji »najtežji delavci« v »težke delavce« in jo bil krog upravičencev do prejemanja dodatkov za TD znatno razširjen.

Iz tehničnih razlogov, kakor tudi iz razlogov varčnosti so niso moge izdati nove dodatne nakaznice za TD že za januar, temveč je ministrstvo za trgovino in preskrbo odločilo, da uporabi za te sedanje »NTD« nakaznice in steer one za 14., 15. in 16. teden, (to je tiste, ki veljajo za čas od 31. XII. 1945 do 20. I. 1946), za dvig dodatkov bo 16. tedenska nakaznica veljala do konca meseca.

Zato naj dosednji »NTD« upravičenci zadržijo in uporabljajo te nakaznice, še nadalje za ves januar, novi upravičenci pa jih bodo prejeli še pred koncem januarja in jih je v ta namen ministrstvo za trgovino in preskrbo že dostavilo vsem okrognim oddelkom za trgovino in preskrbo v razdelitvi.

Se enkrat objavljamo skupni pregled vseh dodatkov in sicer:

Na 14. tedensko nakaznico

na odrezke z že vpisano količino: 1850 gr kruha ali 1387,5 gr krušne moke (pri tem je vračunan tudi 31. december), 700 gr zakuhe, 110 gr maščobe, nadalje: 800 gr kruha ali 600 gr krušne moke na odrezek »NTD - 14. gr., 350 gr sladkorja na odrezek »NTD - 14. gr. in 1.000 gr soljenih rib na odrezek »NTD - 14. gr.

Na 15. tedensko nakaznico:

na odrezke z že vpisano količino: 1850 gr kruha ali 1387,5 gr krušne moke, 700 gr zakuhe, 110 gr maščob, nadalje: 950 gr kruha ali 725 gr krušne moke na odrezek »NTD-15 gr., 150 gr prave kave na odrezek »NTD - 15. gr. in 100 gr mila na odrezek »NTD - 15. gr.

Na 16. tedensko nakaznico:

na odrezke z že vpisano količino: 1850 gr kruha ali 1387,5 gr krušne moke, 700 gr zakuhe, 110 gr maščob, nadalje: 950 gr kruha ali 725 gr krušne moke na odrezek »NTD - 16. gr., 1000 gr sira na odrezek »NTD - 16. gr. in 3 škatli ribjih konzerv na odrezek »NTD - 16. gr.

Na glavo 16. tedenske nakaznice prejmejo upravičenci še preostala živila za januar, v kolikor niso bila izdana že na odrezke katere zgoraj naštetih nakaznic in sicer:

333 gr krušne moke, 325 gr zakuhe in 235 gr maščob (v Ljubljani samo 185 gr, ker so prejeli ti upravičenci 50 gr maščobe več že na osnovno nakaznico).

BOLNIKI

Poslovalnica Nabavljalna in prodajne zadruge in trgovci naj dele bolnikom dodatke na bolniške nakaznice za mesec januar 1946.

MESO - MESNI IZDELKI ZA ČETRTEŠISKA

Na pritožbe prebivalstva četrteškega, da so tamkajšnji mesarji premalo založeni z mesom - mesnimi izdelki in da si morajo nabavljati zaradi tega meso - mesne izdelke na trgu, sporočamo prebivalstvu četrteškega, da bo v sporazumu s četrtinim odborom Šiška prejel tamkajšnji mesar Jelenc Marija, Celovška c. meso - mesne izdelke tudi še za vse one prebivalce četrteškega, ki si blaga doslej niso mogli nabavljati v Šiški.

Vsi taki potrošniki naj se prijavijo do včetrši 26. t. m. mesarju Jelencu, da jih zabeleži v svoj seznam.

Opozarjamo potrošnike četrteškega, da ni dovoljeno menjati mesarja v Šiški, kateremu se že oddal naročilnice za mesec januar.

PRODAJA DIVJIH ZAJCEV

V prsti prodaji bodo prodajali v soboto, dne 19. t. m. mesarji na trgu v Ljubljani divje zajce v koži.

RADIO

DNEVNI SPORED ZA SOBOTO 19. I.

6.30-7 Vesela glasba - 7-7.15 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda - 7.15-7.45 Iz Sallovich in Offenbachovih oper - 7.45-8 Odločki iz znanih baletov - 12-12.15 Iz sovjetskih filmov - 12.15-12.30 Veselo slovensko pesmi - 12.30-12.45 Napoved časa, poročila in pregled sporeda - 12.45-13.30 Petrovičev kvintet - 13.30-13.45 Napoved časa, pregled tiska, objave in pregled sporeda - 13.45-14 Slovenske narodne pesmi. Poje baritonist Mirko Dolničar, spremlja Avgust Stanko - 14-14.30 Koncert radijskega orkestra, vodi Rudolf Staršič - 14.30-14.45 Napoved časa, poročila - 14.45-15 Partizanske pesmi, poje vokalni kvintet Radia Ljubljana - 15 Poizvedbe - 17-17.15 Koruščani in valčki - 17.15-17.45 Odjava za predšolske otroke - 17.45-18 Sovjetske vojaške pesmi - 18-18.30 Odjava o Sovjetski zvezi - 18.30-19 Koncert ljubljanskega god. kvarteta - 19-19.15 Napoved časa, vesti, objave in pregled sporeda - 19.15-19.30 Maniuszka, Bajka (predigra), Grieg - Poslednja pomlad - 19.30-19.45 Razgovor s poslušalci, vodi major Anta Novak - 19.45-20 Kratak orkestralni koncert - 20-22 Veseli večer Radia Ljubljana - 22-23 Iz naših jutrišnjih časopisov, nato reproducirana glasba.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE

V LJUBLJANI

Drama

Sobota, 19. januarja ob 20. uri: Capek »Mafic«. Sindikalna gledališka sobota. Red SA.

Nedelja, 20. januarja ob 15. uri: Pavcova: »Svet brez sovraštva«. Izven Ob 20. uri: Skvarkin: »Tuje dete«. Izven. Ob 15. uri: Goldoni-Rupel: Primorske zdrahe«. Izven. (Dramska predstava v opernem postopku.)

Ponedeljek, 21. januarja ob 20. uri: Cankar: »Za narodov blagor«. Za ključna predstava za Štab IV. armije.

Opera:

Sobota, 19. januarja ob 19.30 uri: A. Dvořak: »Rusalka«. Sindikalna gledališka sobota. Red SB.

Nedelja, 20. januarja ob 15. uri: Goldoni-Rupel: »Primorske zdrahe«. Dramska predstava. Izven. Ob 19.30 uri: Verdi: »Traviata«. Izven.

V CELJU

Dom ljudske prosvete

Nedelja, 20. januarja ob 15. uri: Goljev: Revizor«. Druga ponovitev.

V KRANJU

Nedelja, 20. januarja ob 16. uri: P. Golja: »Sueguljica«. (Zaključna predstava.)

NA JESENICAH

Sobota, 19. januarja ob 19.30 uri: Golja: »Triglavska bajka«. Izven.

KINEMATOGRAFI

V LJUBLJANI

KINO UNION: Ameriški film »Pesni mladosti«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.50 uri.

KINO MATICA: Sovjetski film »Lento oktobra«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.50 uri.

KINO SLOGA: Francoski film »Človek iz Edena Bara«, tednik. Ob 16.15, 18.15 in 20.15 uri.

KINO KODELJEVO: Ameriš